СР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙҺУНГАЛТЫН ҮДЭРЭИ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 54 (9808) | 1962 оной мартын 4, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ХИМ БЭЛЭГТЭЙГЭЭР УГТАБА

артиингаа ЦК-гэй мартын Плену- СССР-эй Верховно Соведэй һунгал- е ажалай амжалтаар угтахын түлөө оноймнай хүдөөгэй ажалшад, мал- эжэлтэд эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр байна. Мүнөө гүрэндэ эдеэ хоолой гээр худалдажа, кварталайнгаа тү- рһоонь урид дүүргэгшэдэй тоо улам .

агатайн аймагайхид гүрэндэ мяха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб 104 дүүргэжэ, үнгэрэгшэ январь, фев- да нёдондоной энэ үеынхидэ орхо- центнерээр ехэ мяха худалдаа. Мүн ндэгэ худалдаха түсэбөө 139 про- гээд, нёдондонойхитой сасуулхада ан үндэгэ олоор тушааһан байха юм.

✦ Хориин аймагай совхозууд үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 1443 центнерээр ехэ мяха гүрэндөө худалдажа, нэгэдэхи кварталай түсэбые 111 процент дүүргэжэ шадаа.

✦ Зэдын ажахынууд баһал нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб болзорһоонь урид 100,3 процент дүүргээ гэхэ гү, али нёдондонойхидо орходоо 3499 центнерээр ехэ мяха Эхэ орондоо үгөөд байна.

✦ Ахын аймагай ажалшад, малшад жэлэй эхинһээ хойшо эршэмтэй шангаар хүдэлжэ, гүрэндэ һү худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые 122 процент дүүргээ гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 216 центнерээр ехэ һү тушаанхай.

961 оной IV кварталай дүнгөөр предприятинуудай, хозуудай, колхозуудай коллективүүдые республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэхэ тухай

оной IV кварталай дүнгөөр доро даһан коллективүүдые республи- үндэлэлэй самбарта бэшэхэ гэжэ -эй обком тогтообо:

мышленностиин талаар

ЛАН-УДЫН ОНЬҺОЖОРУУ- АҺАН ШЭЛЭЙ ЗАВОДЫЕ (ди- нүхэр Болотов, партийна органи- секретарь нүхэр Полуянов, проф- завкомой түрүүлэгшэ нүхэр Поп- Продукци бүхы дээрэнь гаргаха 113,2 процент, товарна продукци— процент дүүргэгдээ, хүдэлмэришэн дэ абажа үзэбэл, ажалай бүтээсэ процент болоо.

ЛАН-УДЫН НАРИН СЭМБЫН ИКЫЕ (директор нүхэр Альцман, ганизациин секретарь нүхэр Се- ва, профсоюзай фабкомой түрүү- нүхэр Ноздреватых). Продукци дээрэнь гаргаха түсэб 103,1 про- товарна продукци — 103,9 процент гдээ, нэгэ хүндэ абажа үзэбэл, бүтээсэ 103 процент болоо.

ЛАН-УДЫН МОДОНОЙ ЗАВО- директор нүхэр Шапиро, партор- иин секретарь нүхэр Паньков, юзай завкомой түрүүлэгшэ нүхэр енкова). Продукци бүхы дээ- гаха түсэб 108 процент, товар- кци — 105,2 процент дүүргэгдээ, ндэ абажа үзэбэл, ажалай бүтээ- процент болоһон байна.

ЛАН-УДЫН ТЭЦ-ые (директор Поленов, парторганизациин секре- хэр Елшанский, профсоюзай зав- түрүүлэгшэ нүхэр Коковина). ын элшэ хүсэ гаргаха түсэб 110,1 , электрын элшэ хүсэнэй өөрынь мдаруулха даалгабари 99,4 про- дүүргэгдээ, түлишэ гаргашалга ор—99,8 процент, нэгэ хүндэ аба- эл, ажалай бүтээсэ 107,7 про- олоо.

ИПИКАНАЙ ПРИИСКЫН УП- НИИЕ (директор нүхэр Береж- парторганизациин секретарь нүхэр ов, профсоюзай комитедэй түрүү- нүхэр Плеханов). Продукци бүхы абаха түсэб 169,4 процент, то- продукци—145,7 процент, алта абаха түсэб 128,2 процент дүүр-

ЛЮЕВСКЭ МОДОНОЙ ЗАВО- (директор нүхэр Пронюк, партор- иин секретарь нүхэр Ефимов, юзай завкомой түрүүлэгшэ нүхэр ко). Продукци бүхы дээрэнь гар- эсэб 109,1 процент, товарна про- — 148,3 процент дүүргэгдээ, нэгэ абажа үзэбэл, ажалай бүтээсэ процент болоо.

БАНСКЫН ЗАГАҺАНАЙ ЗА- ЕЕ (директор нүхэр Пестеров, ганизациин секретарь нүхэр Мур- , профсоюзай завкомой түрүү- нүхэр Выдрин). Продукци бүхы абаха түсэб 136 процент, товар- укци — 125 процент дүүргэгдээ, дэлмэришэндэ абажа үзэбэл, ажа- тээсэ 129 процент болоһон байна.

УЛАН-УДЫН ОЁДОЛОЙ ФАБ- ИЕ (директор нүхэр Ширапов, ганизациин секретарь нүхэр Буже- фсоюзай фабкомой түрүүлэгшэ Каличкина). Продукци бүхы дээ- гаргаха түсэб 108,8 процент, товар- одукци — 105,7 процент дүүргэгдээ, й бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар 104,9 процент дүүргэгдээ.

УЛАН-УДЫН ХИЛЭЭМЭНЭЙ ИНАДЫЕ (директор нүхэр Бо- парторганизациин секретарь нүхэр , профсоюзай завкомой түрүү- нүхэр Поломошнов). Продукци дээрэнь гаргаха түсэб 104,5 про- товарна продукци — 112 процент, й бүтээсэ дээшэлүүлхэ даалгабари процент дүүргэгдэһэн байгаа.

КАМЕНСКА 5-ДАХИ ХИЛЭЭ- Й ЗАВОДЫЕ (директор нүхэр нко). Продукци бүхы дээрэнь а түсэбөө завод 135,8 процент, то- продукци — 164,2 процент, ажа- бүтээсэ дээшэлүүлхэ даалгабари процент дүүргээ.

ТИМЛЮГЭЙ ЦЕМЕНТ-ШИФЕРЭЙ ЗАВОДЫЕ (директор нүхэр Алемовский, парткомой секретарь нүхэр Мезенин, завкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ананьин). Продукци бүхы дээрэнь гаргаха түсэб 102,3 процент, товарна продукци — 104,1 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даалгабари 103,8 процент дүүргэгдээ, товарна продукциин өөрынь үнэ химдаруулха даалгабари түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 1,5 процент ехээр химдаруулагдаа.

УЛАН-УДЫН ПАРОВОЗО-ВАГОННО ЗАВОДЫЕ (начальник нүхэр Павленко, парткомой секретарь нүхэр Асеев, завкомой түрүүлэгшэ нүхэр Абагаев). Продукци бүхы дээрэнь гаргаха түсэб 107,6 процент, товарна продукци—108,6 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даалгабари 107,3 процент дүүргэгдээ. Товарна продукциин өөрынь үнэ химдаруулха даалгабари түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 0,3 процент ехээр химдаруулагдаһан байна.

«ДАЛЬТЕХМОНТАЖ» ГЭЖЭ ТРЕСТЫН ЗАБАЙКАЛЬСКА УПРАВЛЕНИИЕ (начальник нүхэр Рубцов, парторганизациин секретарь нүхэр Малых, барилгын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Лошмаков). Мүнгэ зөөри ашаглаха түсэб 156 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даалгабари 117,2 процент дүүргэгдээ, хабсаралгын хүдэлмэриин өөрынь үнэ химдаруулха даалгабари түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 2,6 процент ехээр химдаруулагдаа.

Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой талаар

СТОЛОВОНУУДАЙ ТРЕСТЫН 16-ДАХИ СТОЛОВЫЕ (даагшань нүхэр Князева, парторганизациин секретарь нүхэр Петрова, месткомой түрүүлэгшэ нүхэр Ключникова). Энэ столово эдеэ хоолой зүйлнүүдэй эрьесын түсэбые 112,3 процент, өөһэдөө продукци абаха даалгабарииие 123,1 процент дүүргээ, эрьесын гаргашые түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 4,9 процент ехээр химдаруулаа.

ГОРПИЩЕТОРГЫН 1-ДЭХИ МАГАЗИНИИЕ (директор нүхэр Нелюбин, месткомой түрүүлэгшэ нүхэр Седова). Энэ магазин эд бараанай эрьесын түсэбые 121,7 процент дүүргээ, эрьесын гаргашые 0,16 процентээр химдаруулаа, түсэбһөө гадуур 900 түхэригэй ашаг олзо оруулаа.

Хүдөө ажахын талаар

ЗАКАМЕНАЙ АЙМАГЫЕ (КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр Тюменцев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Попов). Аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 101 процент, һү—106 процент, нооһо — 100 процент, үндэгэ— 103 процент дүүргээ, мүн бүхы түрэлэй малай тоо толгой олон болгохо түсэбөө дүүргэжэ шадаһан байна.

АХЫН АЙМАГЫЕ (КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр Хандуев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Гулгонов). Аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 100,7 процент, һү — 117 процент, нооһо—110 процент дүүргээ.

ЯРУУНЫН «КОМСОМОЛЬСКИЙ» СОВХОЗЫЕ (директор нүхэр Николаев, главна зоотехник нүхэр Дашибалов). Совхоз гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 101 процент, һү—116 процент, нооһо — 111 процент дүүргэһэн байна.

ЗАКАМЕНАЙ «БАЙКАЛ» КОЛХОЗЫЕ (колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Бабалаев, парткомой секретарь нүхэр Ванчиков, зотехник нүхэр Цыренов). Колхоз гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 101,1 процент, һү—111,1 процент, нооһо — 154 процент дүүргээ.

ЯРУУНЫН «ИСИНГИНСКИЙ» СОВХОЗЫЕ (директор нүхэр Машанов, парткомой секретарь нүхэр Дымчиков, главна зоотехник нүхэр Жамбалов). Совхоз гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 102 процент, һү—102 процент, нооһо — 101 процент дүүргэһэн байна.

А. Фанфанида, Абубакар Т. Балевада СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ Н. С. ХРУЩЕВОЙ ЭЛЬГЭЭҺЭН БЭШЭГҮҮД

Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедэй хүдэлмэриие гүрэнүүдые гү, али правительствонуудые толгойлогшонорой хабаадалгатайгаар эхилхэ тухай Советскэ правительствын дурадхалда харюу үгэһэнтэйнь дашарамдуулан, Италиин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Фанфанида, Нигериин премьер-министр Абубакар Т. Балевада СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев бэшэгүүдые эльгээгээ.

***

Хэлсээндэ зохихо шэглэл олгохын тулада энэ хэлсээнэй эхилхэдэнь гүрэнүүдэй эгээн харюусалгатай хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадай хабаадалсаа һаань, таарамжатай гэжэ этигэжэ байһанаа Н. С. Хрущев г-н Фанфанида эльгээһэн бэшэг соогоо элирхэйлэн мэдүүлһэн байна.

Советскэ правительствые толгойлогшо иигэжэ тэмдэглэнэ. Буу зэбсэг хуряаха талаар хэлсээнэй «бэрхэтэй гү, али түгэсхэлэй шата» хүрэтэр эдэ хэлсээнүүдтэ эгээн дээдэ тушаалтай гүрэнэй ажал-ябуулагшадай хабаадалсалгые хойшолуулха тухай г-н Фанфаниин дурадхалые зүбшөөхэнь бэрхэтэй байна. Н. С. Хрущев иигэжэ бэшэнэ. Иимээр хандалга ямар нэгэн һайн үрэдэ хүргэхэ гэжэ һанаха гээшэ бидэндэ бэрхэтэй гээд сэхэ руунь хэлэхэ байнаб.

Бэрхэхэн хэрэг бологшо буу зэбсэг хуряаха талаар хэлсээнэй урагшатай байлга комитедэй хүдэлмэриин зүбөөр эхилһэнһээ нилээд дулдыдаха байна гээд Н. С. Хрущев заана. Эгээн дээдэ тушаалтай гүрэнэй ажал-ябуулагшад хэлсээнэй эхилхэһээнь абаад комитедэй хүдэлмэридэ зүб шэглэл олгохо ехэ арга боломжотой гээд Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглэнэ.

Буу зэбсэг хуряалгын гүрэн бүхэнэй шухала аша туһада тэдэнэй аюулгүй байдалые хангалгада хамаатай байһанда СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ анхарал хандуулһан байна. Тиихэдэ уласхоорондын мүнөөнэй оршон байдалда аюулгүй байдалаа хамгаалха шадабаряа бусадта мэдүүлхээр бэшэ байлгабал дээрэ гэжэ бултадаа тоолодог байна.

Эгээн дээдэ тушаал зэргэтэй гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад лэ нюураараа уулзаад байхадаа, нүгөө талынгаа хүсэл эрмэлзэлгэ болон дурадхалнуудтань этигэлтэйгээр хандажа, али алинайнгаа хараа бодолые ойртуулха зам олохын тулада таарамжатай эрхэ байдал бии болголгые хүнгэдхэжэ шадаха байһыень тодоруулһанайшье хэрэг үгы бэшэ гү гээд Н. С. Хрущев бэшэнэ.

Буу зэбсэг хуряаха талаар хэлсээе эгээн дээдэ тушаалтадай, правительствонуудые болон гүрэнүүдые толгойлогшонорой хабаадалгатайгаар эхилхэ тухай дурадхал оруулхадаа Советскэ правительство эдэ бүгэдые хараадаа абаһан байна. Буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээ баталхые үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэжэ байхадаа имагтал энэ зам амжалта туйлаха эгээн лэ ехэ этигэл түрүүлнэ гэһэн һанамжаяа Советскэ правительство урда мэтэ баримталһаар.

Женевэдэ болохоёо байһан хэлсээндэ амжалтатайгаар эхи табихын тулада г-н Фанфани, тэрэнэй толгойлдог правительство оролдолго гаргаха бээз гэжэ найдажа байһанаа Н. С. Хрущев элирхэйлэн мэдүүлээ.

***

Буу зэбсэг хуряаха талаар хэлсээнэй «бэрхэтэй гү, али түгэсхэлэй шата» хүрэтэр эдэ хэлсээнүүдтэ эгээн дээдэ тушаалтай гүрэнэй ажал-ябуулагшадай хабаадалсалгые хойшолуулха тухай г-н Фанфани Советскэ правительствын дурадхалда харюусахадаа дурадхаһан байна. Буу зэбсэг хуряаха талаар комитедэй хүдэлмэриин эхиндэ—эгээн харюусалгатай хубида — дээдэ тушаалтадай хабаадаха тухай совет ороной дурадхалые зүбшөөхэ аргагүй гээд тэрэ тоолоно.

***

Мүнөө үедэ дэлхэйн оронуудай үмэнэ табигдажа байһан шухала асуудалнуудые шиидхэхэ арга бэдэрхэ талаар Советскэ Союзай оролдолго гаргадаг байһан тухай хани халуун үгэнүүдэй түлөө баясажа байһанаа Н. С. Хрущев Нигериин премьер-министртэ эльгээһэн бэшэг соогоо элирхэйлэн мэдүүлээ.

Эб найрамдал аршалан хамгаалгада, мүн манай үе сагта, ракетно-ядерна буу зэбсэгэй бии болоһон үедэ арадуудта үзэгдөөгүй ехэ гай түбэг татаха дайн байлдаае зайсуулгада туһалха гэһэн эрмэлзэлгээ гадаадынгаа политикые бэелүүлхэдээ Советскэ Союз баримталдаг байна. Энэ мүнөө үе сагай гол шухала асуудалаар — эб найрамдал болон дайн тухай асуудалаар—манай хараа бодолой шэнэ, сүлөөтэ Африкын бэеэ даанхай томо гүрэнүүдэй нэгэн болошо Нигериин хараа бодолтой адли байһандань бидэнэр үнэн зүрхэнһөө баясанабди гээд бэшэг соо хэлэгдэнхэй.

Нигериин правительство хадаа буу зэбсэг хуряалга ехэ удха шанартай гэжэ тоолоно, буу зэбсэг хуряаха талаар комитедэй хүдэлмэриин амжалтатай байхын тулада али бүхы юумэ хэхэ шухала байһан тухай СССР-эй хараа бодолые зүбшөөнэ гэжэ г-н Абубакар Т. Балева хэлэһэн байгаа. Энэ үгэнь 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедтэ Нигериин таарамжатай ябуулга хэхэ байһанай һайн тэмдэг болоно гэжэ Н. С. Хрущев тоолоно.

Хэлсээнэй амжалтатай байхын тулада тэрээндэ хабаадагшад бэе бэедээ эхинһээ абаад, зарим зэргээршье этигэлсэдэг болохо ёһотой. Эгээн ехэ эрхэ түлөөлэлгэтэй, өөһэдынгөө арадуудта тон ехэ этигэл найдабаритай болоһон хүнүүд энээниие туйлажа шадаха байна гээд СССР-эй правительствые толгойлогшо онсолон тэмдэглэнэ.

Таарамжатай эрхэ байдал бии болгохын, комитедэй хүдэлмэриие зүб шэглэлдэ оруулхын түлөө эгээн дээдэ зэргэтэй гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадай хэлсээнэй эхилхэтэй сасуу оролдоо һаань, амжалта туйлаха арга боломжо лаб ехэ болохо байна. Энэ хадаа эгээн лэ шухала зүйл болоно гээд бэшэг соо заагданхай.

***

Нигериин премьер-министр Абубакар Т. Балева Советскэ правительствын дурадхалда харюусахадаа иигэжэ тэмдэглэнэ. Мүнөө үедэ дэлхэйн оронуудай үмэнэ табигдажа байһан шухала асуудалнуудые шиидхэхэ арга бэдэрхэ талаар СССР-эй эсэшэ сусашагүй оролдолго гаргадаг байһанай хойноһоо һонирхолтойгоор, баяртайгаар ажаглан харадаг байгааб. Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедэй оролдолгын амжалтатай байхын тулада али бүхы юумэ хэхэ шухала байһан тухай СССР-эй хараа бодолые би зүбшөөнэб.

(ТАСС).

Эрхүүгэй областьдо дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба

ЭРХҮҮ, мартын 2. (ТАСС). Областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн үсэгэлдэр эндэ болоо. Областиин хүдөө ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ ямараар хүгжэһэнэй дүнгүүд, 1962 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые бүри элбэгээр абажа, гүрэндэ худалдаха хэмжээнүүд тухай Эрхүүгэй облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. В. Гриценко элидхэл хээ. Газар таряалан эрхилхэ пропашной гурим дэлгэрүүлхэ, гектар газар бүхэниие эзэн ёһоор ашатлаха хэрэгтэ тэрэ гол анхаралаа хандуулаа.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо М. А. Яснов зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаа. РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугые Эрхүүгэй областиин түлөөлэгшэдтэ КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи Бюрогой, Россин Федерациин Министрнүүдэй Соведэй даалгабаряар тэрэ барюулһан байна. 1961 ондо ороохото ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлһэнэй, ороохо таряа бүхы дээрэнь ехээр хуряажа абаһанай, гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө область шагнатдааһэн.

Арадай ажахын соведэй эдэбхитэдэй суглаан

Мартын 2-ой үдэр гүрэнэй ород театрын байшан соо Бурядай арадай ажахын соведэй эдэбхитэдэй суглаан үнгэргэгдөө. «1961 оной ажалай дүнгүүд, Бурядай экономическа районой промышленностиин, барилгын 1962 оной зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Арадай ажахын соведэй түрүүлэгшэ А. В. Давыдовай тус асуудалаар хэһэн элидхэлые суглараршад зүбшэн хэлсээ, бии байһан дутагдалнуудые элирүүлһэн, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлһон байна.

Промышленна, ой модоной предприятинуудай, барилгын организацинуудай хүдэлмэришэд, завод, фабрикануудай хүтэлбэрилэгшэд, хамтадаа 20 гаран хүн үгэ хэлэбэ. Галуута-Нуурай шахтоуправлениин экскаваторай машинист Черепанов, «Электромашина» заводой электрогагнуурша Гусев, Баргажанай леспромхозой мастер Шубин, Селендумын станок бүтээлгын заводой үрэмдэгшэ Наймушин гэгшэд эндэхи хүдэлмэришэдэй хэжэ байһан ажал тухай хөөрэхэ зуураа, механизмуудые заһабарилха талаар бии байһан дутагдалнуудые элирүүлһэн, үнэтэ дурадхал оруулһан, ажаглалтануудые хэһэн байна. Улан-Удын нарин сэмбын фабрикын директор К. П. Альцман барилгын организацинуудай ажал шүүмжэлбэ.

Манай хүршэ Эрхүүгэй, Яхадай, Читын экономическа захиргаанай районуудай түлөөлэгшэд нүхэд Александров, Орлов, Тихонов гэгшэд Бурядай ажалшадые амаршалха зуураа, Читын, Яхадай, совнархозуудай 1962 ондо абаһан социалис уялгануудые республикын ажахын эдэбхитэдтэ барюулһан байна.

Суглаанда хабаадагшад 1962 оной социалис уялгануудые баталан абаба.

Брянскын машина бүтээлгын завод далайн худалдаа наймаанай флодто зорюулан, юһэ болон таба мянган мориной хүсэтэй эрьесэ үсөөнтэй дизельнүүдые мүнөө жэлдэ бүтээжэ үгэхэ ёһотой юм. Дүрбэн нимэ дизель хабсаралга эхилээ. Зураг дээрэ: 9 мянган мориной хүсэтэй дизелиин һуури бологшо рама дээрэ 47 тонно шэгнүүртэй коленчатэ валай секци тодхогдожо байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр Д. Ч. Чимитовые Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Таби наһа гүйсэһэнтэйнь дарашамдуулан, советскэ болон ажахын органуудта олон удаан жэлдэ һайнаар хүдэлһыень хараада абажа, хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абаха талаар Зэдын аймагтахи гүрэнэй инспектор нүхэр Чимитов Дарма Чимитовичые Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

Улан-Үдэ, Соведүүдэй байшан,
1962 оной мартын 1.

ПАРТИ, АРАД ХОЁРОЙ БАТА НЭГЭДЭЛ МАНД...

АРАДАИ КАНДИДАДУУД

АЛДАР НЭРЭНЬ — АГРОНОМ

Колхозой хамтын суглаан эхилһээр шилээнше саг үнгэрөө. Правлениин, шалгалтын комиссиин түрүүлэгшын тоосоото элидхэлнүүдэй һүүлээр дүрбэ табан хүн ёһын тэдыдэ үгэ хэлэбэ. Бэшэ үгэ хэлэхэ хүн олдоногүй. Суглаае хүтэлбэрилэгшэ түрүүшын һандали дээрэ һууһан зарим нэгэнние нэрээрнь дуудажа, үгэ хэлэхыень гуйна: «Танай бригада тушаа яһалат шүүмжэлэл гарана һэмнай. Дутуу дундануудаа мүнөө хэлээгүй аад, хэзээ хэлэхэ зомта. Суглаанай һүүлээр эл дэб үгэ хүүр гарадаг тээшэ. Хэлыт».

Теэд нэгэшье хүн зал соохоо бодоногүй. Тиигэжэ байтар залай дундаһаа «намда үгэ үгыт» гэһэн абяан дууллаба. Тэндэ һуугшад булта хэн гээшэб гэжэ тэрээн тээшэ һонирхон харана. Набтаршаг бэетэй, хээрэ газаа ябажа, нара һалхинда үлеэлгэжэ боргожоһон шарайтай нэгэ эхэнэр барижа ябаһан саарһаяа задалһаар трибунада гараба.

— Эхилбэ гээшэ даа. Юлия Ивановнагаймнай һүүлээр суглаамнайшье наяржа, зарим нэгэнэй пуулиин бултайжа бултанда харагдахань гээбы, — гээд зэргэлжэ һууһан нэгэ үбгэжөөл манда хандаба. Нээрээшье агроном-семеновод Лютаевагай һүүлээр үгэ хэлэхэ хүншье олоноржо, суглаан хүүешэбэ.

Юлия Ивановна мүнөө 48 наһатай. Хараха янзада аяар табияа шахажа ябаһан эхэнэр гэжэ тэрэниие хэншье хэлэхэгүй. Хаанашье тэрэниие харахада согтой хүхюун, энеэдэ зугаатай ябадаг. Хүн бүхэндэ энэрхы сэдьхэлтэйгээр хандадаг, хандаһан лэ асуудалдань тодорхой һайн харюу үгэдэг энэ эхэнэрые нютагайнь улад зон «манай Юлия Ивановна» гэжэ хүндэлжэ нэрлэдэг. «Манай» гэһэн үгэнь гүнзэгы удхатай байха. Юуб гэхэдэ, 1947 ондо болоһон КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй уряалаар аяар холын Курска областьһоо манай республика һайн дураараа ерэхэдээ, Мухаршэбэрэй Затанай колхоздо агрономоор томилогдоһон юм. Һүүлээрнь тус ажахыда үрэжэл ехэтэй элитнэ сортын ургаса тариха участогай эмхидхэглэхэдэ тэндэ агроном-семеноводоор ажаллажа ороо. Тэрэ гэһэнһээ хойшо арба гаран жэлэй туршада таһалгаряагүйгөөр элитнэ сортын ажахын агроном-семеноводоор ажаллана. Дааһан ажалдаа агрономическа

Ю. И. ЛЮТАЕВА.

түрүү арга дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, жэл бүри баян ургаса хуряадаг. Мүнөө Заганай колхоз аймагайнгаа жэшээтэ-туршалгын ажахы болонхой юм.

Баян дүй дүршэлтэй, бэрхэ эмхидхэгшэ агроном-семеноводой хүтэлбэри доро Заганай колхозой элитнэ сортын ажахы гүрэндэ энэ сортын үрэһэ худалдаха талаараа республика соогоо түрүү һуури эзэлдэг. Һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада Лютаевагай хүтэлбэрилдэг ажахы гүрэндэ элитнэ сортын ороохо таряа худалдаха түсэбөө 150—200 процентээр дүүргээ. Жэшээнь, 1959 ондо түсэбэй ёһоор 1830 центнер элитнэ сортын үрэһэ гүрэндэ худалдаха түсэбөө 3600 центнертэ хүргөө. Мүн 1960 ондо 1870 центнерэй оройдо 2700 центнер тушаагаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ байгаалиин уларилай хэдышье бэрхэтэй байбашье, дүрбэ мянганһаа дээшэ гектар газарай га бүриһөө 12 центнер ургаса хуряаба. Центнер ороохо таряанайнь өөрынь үнэ сэн 3 түхэриг 82 мүнгэтэ болоо. Бүхыдөө Заганай колхозой амбаарта 57.924 центнер ороохо тарян хаагдаа. Тиигэжэ тарян ажалһаа колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ 350 мянган түхэригэй олзо доход абаһан байха.

Гушаад жэлдэ агрономоор ажаллажа, баян дүй дүршэлтэй болоһон Юлия Ивановна гансал өөрынгөө мэргэжэл хараад ябадаггүй, харин ниитын хүдэлмэридэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаададаг. Тэрэ республикын, аймагай эхэнэрнүүдэй соведэй, эрдэм ухаа дэлгэрүүлгын Бүхэсоюзна бүлгэмэй гэшүүн, нютагай Соведэй депутат.

Һаяхан болоһон һунгалтын урда тээхи суглаанда нютагайнь зон СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар өөрынгөө эрхим басаган агроном-семеноводой Лютаевагаа нэгэн дуугаар дэбжүүлээ.

Хүниие ажал шэмэглэдэг. Хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абаха, тарялангай 100 га бүриһөө 75 центнер, эдлүүриин бусад газарай 100 гектар бүхэнһөө 16 центнер мяха абадаг болохо гэһэн партиин табиһан асари ехэ зорилго бэелүүлгэдэ агрономой ажал тон харюусалгатай болоно. Тарянай газарые зүбөөр хубаарилха, пропашной ургамалнуудые бүри ехээр тарижа, ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гээшэ мүнөөдэрэй хэрэг. Ушар иимэһээ Юлия Ивановна нэгэшье үдэрөө гээнгүйгөөр хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри мүнөө ябуулжа байна.

Тэрэнэй ажал ехэ даа. Заганай туршалгын-жэшээтэ колхоз аймаг соогоо томохон ажахы. Аяар 10 мянган тухай гектар тарянай газартай. Колхоздо 67 тракторист, 19 комбайнернууд тоологдоно. Тэдэнэй хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ агрономһоо сэхэ дулдыдаха. Хабарай тарилга, тарья хуряалгын үедэ бүхы механизаторнуудай ажал шалгажа, заабари үгэжэ байхань ганса хүндэ бэрхэтэй бшуу. Теэд Юлия Ивановна ажалдаа дарагдаа гэжэ байдаггүй. Хаана ямар тракторист мүнөө юу хэжэ байнаб, түсэб даабаряа һайн шанартайгаар дүүргэжэ байна гү гэжэ һайн мэдэдэг. Юуб гэхэдэ, тэрэ олониитэдэ түшэглэжэ, хүдэлмэреэ эмхидхэдэг.

Түгэнын уужам тала һүрэг мал үсхэбэриллэгөөрөө, баян тарья ургуулдагаараа холо саагуур суурхадаг. Ажалдаа шалгаржа, бусадта үльгэр жэшээ харуулһан нүхэд эндэ олон. Тэдэнэй нэгэн, агроном-семеновод Юлия Ивановна Лютаева болоно. Агрономой ажал ехэшье, харюусалгатайшье ажал. Хүдэлмэридөө амжалта туйлабашье, үшөө ехэ юумэн хэгдэхэл байха. Урагшаа һанаатай Юлия Ивановна энэ жэлдэ бүри ехэ ороохо тарья ургуулхын түлөө бэлэдхэлэй горьтой хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Колхозой механизаторнууд СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэр хүрэтэр машина, техникээ сүм заһабарилжа дүүргэхэ гэһэн зорилго табинхай.

Б. Жамбалов.

Хориинхидой омогорхол

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн эрхим хүбүүд, басагадтай уулзалга хаа хаанагүй боложо байнхай. Һаяшаг манай аймагай бүхы предприяти, организаци, совхозуудай түлөөлэгшэд Культурын байшанда олоороо суглараа. Верховно Соведэй депутадта кандидат, партиин обкомой нэгэдэхи секретарь Василий Родионович Филипповтэй уулзалгын суглаае райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Ренчинов нээхэ зуураа, этигэмжэтэ нюур, аймОНО-гой инспектор С. Д. Бельдуевада үгэ үгэнэ.

Һунгуулиин Улан-Удын хүдөөгэй № 396 округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэр Филипповэй намтартай һунгагшадые танилсуулха зуураа, арадай этигэл найдабариие харюулхаар, Бурядайнгаа эрхим хүбүүдэй нэгэн байһан тухайнь С. Д. Бельдуева дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Удаалуулан үгэ абаһан аймагай ахалагша ветеринарна врач М. Г. Санжимитыпов иигэжэ хэлээ:

— Хүндэтэ һунгагшад! Бидэ хадаа В. Р. Филипповые шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ, хүдөө ажахые һайн мэдэхэ хүн гэжэ мэдэнэбди. Бүри үни хада би хүдөө ажахын институдта һуража ябахадаа, Василий Родионовичын удха түгэлдэр лекцинүүдые шагнажа, тэрэнэй хүтэлбэри доро лабораторидо хүдэлһэн байнаб. Нүхэр Филиппов багша байхадаа студентнүүдые ажалда дуратайгаар һургажа, Эхэ оронойнгоо һайн мэргэжэлтэд болгохын тулада, бүхы хүсэ шадалаа үгэгшэ һэн. Ёһотойл багша байһан хадань студентнэр Василий Радионовичые хүндэлдэг, хэлэһэн үгыень дуратайгаар шагнадаг байгаа. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болоод байхадаа бидэнэр ветеринарна наукануудай доктор, профессор нүхэр Филипповэй туһаламжые ходо үзэнэбди. Тиимэһээ би хадаа өөрынгөө багша Василий Родионович Филипповэй түлөө, бүхы республикынгаа ажалшадтай нэгэн хамта дуугаа үгэхэб.

Үдын совхозой гурбадахи отделениие эрхилэгшэ М. И. Оширов үгэ хэлэхэдээ нүхэр, Филипповэй СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэндэнь баясажа байһанаа бүхы отделениинхидэйнгээ зүгһөө мэдүүлээд, бултадаа тэрэнэй түлөө дуугаа үгэхэбди гээ. Болохоёо байгаа һунгалтые ажалай бэлэгээр угтахын тулада бидэнэр гүрэндэ мяха тушааха нэгэдэхи кварталай түсэбые мартын 18-да дүүргэхэбди гэжэ мүн мэдүүлбэ.

Аймагайнгаа бүхы хонишодой зүгһөө Анаагай совхозой 1-дэхи отделениин хонишон үбгэжөөл Малахан Цыренжаповай үгэ хэлэхыень шагнажа һуухада баясамаар лэ байгаа даа.

Уулзалгын суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн Хориин леспромхозой директор В. Д. Якищенок коллективайнгаа зүгһөө нүхэр Филипповтэ баяр хүргэжэ, ажал тухайтаа хэлэжэ үгэһэн байна. Тиихэдэ Зүүн Хуурайн, Майлын пунктнуудта шэнэ больницануудые барюулыт, санитарна машинатай болохо хэрэгтэмнай туһалыт гэжэ нүхэр Филипповтэ мүн лэ хандаа.

Аймагай центртэхи эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ Л. П. Борисова Хори тосхондо хүүгэдэй сад, яслиин үсөөдэдэг, тэдэниие олон болгохо тухай нүхэр Филипповэй депутат болоходоо оролдожо, энэ гуйлтые дүүргэхэ байһандань этигэһэнээ мэдүүлээ.

Аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Григорьев, аймагай пионерскэ организациин түрүүлэгшэ нүхэр Заиграева гэгшэд мүн лэ суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

Альга ташалган доро депутадта кандидат нүхэр Филиппов үгэ абажа, эндэхи ажалшадай айхабтар ехэ этигэл найдабари үзүүлһэндэнь баясажа байһанаа мэдүүлһэн байна. Этигэл найдабариие тнай дүүргэхэб гээ.

Энээнэй һүүлээр һунгагшадта ехэ һонирхолтой концерт харуулагдаһан байна.

К. Жалсараев.

Хориин аймаг.

Хүн зоной аша туһада...

СССР-эй Верховно Соведэй Национальноогьнуудай Соведые һунгаха һунгуулиин Түнхэнэй 419-дэхи округһоо депутадта кандидат, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Андрей Урупхеевич Модогоев аяар холын Ахын аймаг гаража, тэндэхи һунгагшадтай уулзалгануудые баяр баясхалангай оршон байдалда үнгэргэжэ ерэбэ.

Бусаха замдаа Түнхэнэй аймагай ажалшадтай мүн лэ уулзажа, һанаһан бодоһоноо хөөрэлдэбэ. «Сибиряк», «Восточные Саяны» колхозуудай гэшүүд, тэндэхи багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд болон бусад һунгагшад Түнхэн тосхондо, тиихэдэнь Ленинэй нэрэмжэтэ, «Маяк» колхозуудай эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд, нютагуудтахи ажалшад Тооро тосхондо сугларжа, хүндэтэ айлшанаа баяр ёһололой гуримаар угтаба.

Аймагай түбтэхи ажалшад, Саянай совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшад Хэрээн тосхоной һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн соёл культурын байшанда сугларһан, уулзалгаа үнгэргэһэн байна.

Олон зоной хабаадалгатай эдэ ехэ суглаанууд СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй бурьялжа байһан үедэ ажалай болон политическэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэргэгдэбэ. Кандидадай этигэмжэтэ нюурнууд, ажалай түрүүшүүл, хүдөөтэй интеллигенциин түлөөлэгшэд 1962 ондо хараалагдаһан түсэб, уялгануудаа эршэмтэйгээр дүүргэхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ байһанаа мэдүүлээд, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа нэгэн һаналтайгаар үгэхэбди гээ.

В. М. Рябик... Байгал... шадарайн... аймагууд...

БАЙКАЛО-КУДАРА. ...тив бүхэнэй түлөөлэгш... түбтэхи ажалшад сугл... эй Верховно Соведэй де... дидат, СССР-эй Госплан... шын нэгэдэхи орлогшо... Рябиковтай уулзаба.

Тус суглаае аймгүйс... рүүлэгшэ нүхэр Разуы... Кандидадай этигэмжэтэ... рын дунда һургуулин... Н. Г. Бурлаков кандид... тухай хөөрэжэ үгөө. Һүүл... лэлгэн тон эдэбхитэй... Нүхэр Рябиковые канди... жүүлһэн Кабанскын за... водой коллективэй ум... предприятиин инженер... цев, Шергинскэ совхозо... аймагай түрүүшүүлэй... Ефимова, тус совхозой... хэр Садовский, Оймура... туталшан нүхэр Березо... бусад үгэнүүдые хэлэжэ... биковай түлөө дуугаа ү... хы һунгагшадые уряал...

Суглаанай һүүлдэ үг... нүхэр Рябиковые һунга... баяраар, нарьемэ альг... хүндэлбэ.

И. ...

ТУРУНТАЕВО. Прибай... магай «Прибайкалец»... Итанцын леспромхозой... жэ модо бэлэдхэлэй пун... лективэй түлөөлэгшэд,... тосхоной ажалшад һун... уулзахаяа ерэһэн СССР-... Соведэй депутадта канд... В. М. Рябиковые аймаг... рын Культурын байшан... гөөр угтаба.

В. М. Рябиковай этиг... нүхэр Рябов, «Прибайкал... зой түрүүлэгшэ нүхэр Ш... цын леспромхозой шофер... лаков, КПСС-эй райкомой... нүхэр Санникова, багша... ков, һунгагша К. А. Ант... бусад һунгагшадай хамт... дээрэ үнэн зүрхэнэй үг... лэжэ, арадай, партиин ү... бүүн, гүрэнэй дээдэ зас... -ябуулагша Василий Ми... түлөө һунгалтын үдэр ... байһанаа мэдүүлбэ.

—Манай аймагта ашаг... уһа намагтай гү, али бу... гөөр дараадаһан газар... Тэрэниие буртагһаань... уһа намагынь хатаабаа,... талмай ашатай туһатай... дэхэ һэн. Зүгөөр тиима... лаха гэхэдэ лутомелиор... никээр дутаадаг бай... жэ «Прибайкалец» колхо... лэгшэ нүхэр Щапов тэод... хэ зуураа манай һунгаг... кандидат энэ хэрэгтэмнэ... бээ гэжэ тэрэ найдаба.

—Намайе СССР-эй Ве... ведэй депутадта кандида... жүүлжэ, айхабтар ехэ ... дабари үзүүлбэт, тэрэни... рэн бэелүүлхын түлөө ... шагүйгөөр оролдохоб,—... Рябиков хэлэбэ.

Т. ...

ЛХАСАРАН ЛОДОНОВИЧ ЛИНХОВОИН

Лхасаран Лодонович Линховоин 1924 ондо Читын областиин Агын Буряткэ национальна округой Могойтын аймагай Ага Хангил нютагта ажаһуугаа хүдөөгэй бага-шын бүлэдэ түрэһэн юм. Нүхэр Линховоин Ленинэй орденто Бурядай гүрэнэй оперо, баледэй театрын дуушанаар, мүн уран һайханай хүтэлбэрилэгшөөр ажалладаг байна. Партийнабэшэ хүн.

1942 ондо Улан-Удэ хотодо дунда һургуули дүүргээд, Бурядай оперо, баледэй театрын хоорой артистаар хүдэлжэ эхилбэ. Театрта орожо хүдэлжэ эхилһэн үеһөө Лхасаран Лодонович бэрхээр дууладаг байжа, хүнэй анхарал дары буляажа захалаа бэлэй. Оюун бэлигтэй, саашадаа улам ургаха шадабаритай байһыень хараадаа абажа, театрын дирекци нүхэр Линховоиниие Ленинградай консерваторидо һурахаар эльгээбэ. Тэрэ һургуулияа нүхэр Линховоин 1954 ондо амжалтатайгаар дүүргээ.

Иигэжэ Л. Л. Линховоин оперо, баледэй театрын эгээл бэрхэ гол үүргэ бэелүүлдэг артист мүн болоно.

Оперно зүжэгүүдтэ наадахаһаа гадна, нүхэр Линховоин концерт табиха, харуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсожо, айхабтар ехэ ажал-ябуулга эрхилдэг, дэлхэйн, ородой болон советскэ үеын һайн һайхан музыкальна соёлые арад зоной дунда нэбтэрүүлхэ, ойлгуулхын түлөө ехэ хүдэлмэри ябуулдаг хүн гээшэ. Өөрынгөө гардаг мэргэжэл түгэс артист юм.

Оюун бэлигтэй дуушан хүн байһан туладаа Л. Л. Линховоин

Л. Л. ЛИНХОВОИН.

гүйсэдхэһэн образуудай гүн удхые тон зүбөөр тайлбарилан харуулха талаараа онсо шалвоин Москвагай, Ленинградай, Киевэй, болон Советскэ Союзай бусад городуудай театрнуудай сценэ дээрэ нэгэнтэ бэшэ дуулажа, харагшадһаа эрхим дээдэ сэгнэлтэ хүлеэн абадаг байна. Советскэ искусствын эгээл эрхимүүд, оюун бэлигтэнтэй сугтаа Прагада, Берлиндэ болоһон уласхоорондын залуушуулай фестивальда хабаадалсаһан, концертнэ бригадада оролсожо, Хитад, Монгол, Вьетнам болон Африкын оронуудаар аяншалһан байна. Тиихэ үедөө олонациональна совет арадай түрүү искусствые хари түрэнүүдэй эрхэтэдтэ үнэн сэхээр харуулжа шадаһан байна.

Советскэ искусствые улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо габьяатай байһан туладаа Л. Л. Линховоин Бурядай АССР-эй арадай артист, РСФСР-эй габьяата артист гэжэ нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэһэн юм. 1959 ондо Москва хотодо болоһон бурядай искусство болон уран зохёолой хоёрдохи декадын дүүрэхэлээр нүхэр Линховоинда Советскэ правительство СССР-эй арадай артист гэжэ эгээл дээдэ нэрэ зэргэ олгоһон.

Нүхэр Линховоин театрта наадажа, дуу дуулажа ябахынгаа хажуугаар олониитын, творческо-эмхидхэлэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, музыкальна һургуулида багшалжа, залуу кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ хубитаяа горьтойхоноор оруулалсадаг.

Нүхэд һунгагшад! Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидат Лхасаран Лодонович Линховоинной түлөө бүгэдөөрэн нэгэн хүн шэнгеэр дуугаа үгэе!

Республикын колхоз, совхозуудта трактор, хүдөө ажахы... машина зэмсэгүүдые заһабарилха хүдэлмэриин ябаса ту...

1962 оной мартын 1-нэй мэдээн

Хабарай тарилгын хүдэлмэриин ойртобошье, трактор болон хүдөө ажахын машинануудай заһабарилга республикын колхоз, совхозуудта тон хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна гэжэ эндэ толилогдоһон мэдээсэлһээ харагдана. Совхозуудта заһабарилагдаха 1566 тракторай минил 929-ниинь бэлэн болоод байнхай. Колхозуудта бүхы тракторнуудай 69 процентнь заһабарилагдаа.

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Колхоз	Трактор	Тракторай плуг	Сеялкэ	культиватор
Түнхэнэй	96	118	104	100
Зэдын	88	75	82	11
Тарбагатайн	76	83	106	20
Байкало-Кударын	75	40	67	—
Баргажанай	70	80	57	17
Закаменай	68	52	86	14
Мухаршэбэрэй	67	93	93	43
Сэлэнгын	64	61	56	25
Кяхтын	63	52	40	5
Заиграйн	63	72	76	—
Бичурын	26	48	64	11
Яруунын	54	98	90	6
Прибайкалиин	46	71	68	5
Баунтын	22	—	—	—
СОВХОЗУУДТА:				
Охин-Булагай	82	107	96	26
Үдын	59	41	89	26
Саянай	76	63	53	63
Кабанскын	54	189	129	93
«Октябрьский»	71	55	72	50
Шергинскэ	70	60	89	—
Кударын	68	48	62	87
Анаагай	66	45	69	23
Баргажанай	66	51	69	—
Сэлэнгын	65	73	74	88
Байгалай	64	100	91	167
Пограничнa	62	35	51	—
Суулгын	60	95	51	50
Кяхтын	60	56	53	38
Курумканай	60	51	81	12
Хэжэнгын	59	55	106	17
Борьёогой	58	46	42	—
Исингын	56	55	16	—
Онохойн	55	93	72	17
Оймурай	54	93	84	27
«Эрдэм»	53	—	—	—
Яруунын	51	63	99	—
Хүрьбын	50	24	48	50
Чесанын	49	86	75	125
Нарһатын	46	40	55	57
«Комсомольский»	46	43	37	—
Дэрээнэй	25	109	109	125

Зарим колхоз, совхозуудта бүришье муу байдал үзэгдэнэ. Жэшээнь, Нарһатын совхоздо (директор нүхэр Павлов) бүхы заһабарилагдаха 46 тракторайнь оройдоо 21-ниинь бэлэн болоо. Мүн Баргажанай аймагай Дэрээнэй совхоздо бүхы тракторайнь дүрбэнэй нэгэ хуби заһабарилагдаад байха юм. Эдэ болон бусад зарим совхозуудта, аймагуудта хүдөө ажахын машинануудай заһабарилга яаха аргагүй удааржа байна. Республикын совхозуудта тракторай плугуудые заһабарилха түсэб оройдоо 63 процент, сеялкэнүүд — 74 процент дүүргэгдээд байна бшуу. Колхозуудта плуг, сеялкэнүүдэй заһабарилга мүн лэ иимэрхүү.

Һүүлэй арбан хоног соо трактор, машинануудай заһабарилга олохон ажахынуудта урагшаа ябаагүй. Заһабарилгаар гээгдэжэ ябаһан Нарһатын совхоздо энэ үедэ минил 2 трактор бэлэн болгогдоо. Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Болонев, главна инженер нүхэр Жамбалов) 19 тракторайнгаа минил 6-ень заһабарилаад, плуг, сеялкэнүүдэй 40 процентые тарилгада бэлдэбэ.

Шалгалта хээд үзэхэдэ олохон ажахынуудта трактор, машинануудай заһабарилгын шанар муу байна. Илангаяа «Сель... нэгэдэлэй мэдэлдэ бай... скойнууд (ЦРМ) ... муугаар заһабарил... ЦРМ-дэ заһабарилагдаа... рай совхозой нэгэ тр... зандаа эбдэршоод, му... мини хэбтэжэ байһаар...

Олохон ажахынуудай ... лэгшэд, инженернүүд ... гын шанарта анхарал... Ядахын сагта заһаб... трактор, машинануудые... шаажа абадаггүй байх... байдал Мухаршэбэрэй совхоздо үзэгдөө һэн.

Хабарай тарилгада ... техникын иимэ хан... бэлдэгдэжэ байхада «Сел... кэ» нэгэдэлэй аймагууд... ленинүүд бодото хэм... байһаниинь гэмшэлтэй... техникэ» нэгэдэлэй ... отделени (эрхилэгшэ ... кутников) аймаг дото... машинануудые заһаб... дэлмэриие тон мууга...

Зорилго юуб гэхэдэ ... нүүдтэ «Сельхозтехни... лэй, тэрэшэлэн колхоз, ... дай мастерскойнуудые ... сөөрнь хүдэлгэжэ, за... хабаадагшадай ажалай ... дээшэлүүлхэ шухала б... нэй техническэ хинал... торнууд трактор, ма... заһабарилгын шанарые ... һаа гадна колхоз, совх... жэнер-механигуудые ... өөһэд хоорондонь шалг... хэхэ уялгатай.

КПСС-эй XXII съезд... хэбэриие бэелүүлхэ түр... барай тарилгын хүдэлм... бэлэдхэлтэйгээр угтах... публикын бүхы механ... дай нангин уялга мүн. ... Верховно Соведэй һунга... болотор бүхы трактор, ... даа заһабарилжа дүүрг... социалис мүрысөөндэ ... бүхэн оролсожо, шан... туйлахань лабтай.

...ПСС-эй ЦК-гэй ПЛЕНУМЫЕ УГТУУЛАН

1. Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ һунгуулида хабаадахаяа байһан Курумканай совхозой 2-дохи отделениин эрхим һаалишан Анатолий Сергеевич Зубков.

2. Тугал бүхэнэй шэгнүүрыень сүүдхэдээ 750—800 граммаар нэмэдэг Баргажанай совхозой нэгэдэхи отделениин түрүү тугалшан Александра Николаевна Колмакова.

С. Балдуевай фото.

...Э ХҮДЭЛМЭРИИМНАЙ ЭХИН

...истическэ партиин... съездын түүхэтэ ...ринүүдээр зоригжо... совхозой малшад ...ахын продуктнуудые ...р абахын түлөө ...бүгэдэ арадай тэм... ...лсоод, мүнөө жэл ...центнер һү һааха, ...центнер мяха, 200 ...гэ абаха уялгатай. ...ша оной эсэс болю... ...ган центнер һү, 74000 ...мха, 130000 үндэгэ ...удалдаха гэжэ ха...эмнай нёдондоной... ...бол һураггүй ехэ бо...

...га, мяха абалгые ...үүлхын тула нэн ...малайнгаа тоо тол...оруулха зэргэтэй... ...тэй хамта жэлэй ...үнеэн бүриһөө тугал, ...бүриһөө эрхэбэшэ ...абажа түлжүүлхэ зо...гдана. Эдэ зорилго... ...жалтатайгаар бэе...тулада үнгэрэгшэ жэ...ээ зарим хонишодой ...уудые ажахын тоо...руулһан байгаабди. ...эхинһээ совхозойн... ...бригада, фермэнүүд... ...энэ түрүү аргые ...эбди. Һүүлээрнь ...һаалишад, хүдөө ...эргэжэлтэд нэгэшье ...малые һубайруул...абаһан түлэйнгөө нэгэ...оень гарзада оруул...түлөө ехээр оролдодог ...

...шэ намар бүхы эхэ ...эхэ гү, али хамта 19 ...они искусственна ар...ондо оруулһан бай...ин февраль-март һа... хонишоднай 19 ...а үсөөн бэшэ хурьга ...элтэ хоролтогүйгөөр ...зэргэтэй. Мүнөө ...ой отаранууд дээрэ ...гын эгээн харюусал...элмэри түлэг дундаа. ...враль һарада хони... 11000 шахуу хурьга ...бүрин бүтэнөөр түл... Социалис Ажалай ...оммунист Н. Б. Рин...эрхилдэг отделениин ...4000 эхэ хонидойн... ...гарыень хурьгалуу...нэгэшье гарзагүй... ...үүлжэ байна. Гур... ...отделенидэ коммунист ...Доржиевай даадаг ...тоосоондо ороһон хо...

нишодой бригадынхид 1000 эхэ хонидойнгоо 800 гарыень хурьгалуулаад, мүн лэ нэгэшье гээлтэгүйгөөр түлжүүлнэ. Нэгэдэхи отделениин Петр Дондуповай, Бумбырма Дылыковагай даадаг эхэ хонидой отарануудта түл абалга дүүрүүтэй байна. Энэ хүдэлмэреэ гол түлэб СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэр болотор дүүргэхээр хараалнабди.

Манай совхоз байгша оной 1-дэхи кварталда 750 центнер мяха гүрэндэ худалдаха түсэбтэй байгаа. Жэлэй түрүүшын хоёр һарада 701 центнер мяхан гүрэндэ тушаагдаа. Март һарын эхеэр, КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй нээгдэтэр гүрэндэ мяха худалдаха 1-дэхи кварталаймнай түсэб гүйсэд дүүргэгдэхэ. Мүн бэрхэ мал адуулагшад Д. Молонов, И. Посельский болон бусад буруу, хашарагуудые шахан таргалуулжа, гүрэндөө һайн шанартай мяха тушаахаар оролдожо байна.

Мүнөө үбэл саһан ехээр орожо малай тэжээлгэдэ бэрхэшээл тохёолдуулаа. Тиигэбэшье малшаднай бии байгаа арга боломжонуудаа зүбөөр хэрэглэжэ һү һааха, гүрэндэ тушааха түсэбөө муу бэшээр дүүргэжэ байнабди. Совхозоймнай олонхи һаалиин фермэнүүд һү һаалгаяа нёдондонойхиһоо һураггүй дээшэлүүлжэ шадаа. Эндэ коммунистнууд П. П. Метяшевай, Б. З. Аюшинай даадаг ажахын тоосоондо ороһон һаалиин фермэнүүдэй урагшатай ажалые тэмдэглэмээр. Эдэ фермэнүүд һарадаа үнеэн бүриһөө 130—140 литр һү һааҗа, һү һаалгаяа урда жэлэйхиһээ 25—30 процент дээшэлүүлээ.

Шубуушаднай 1962 ондо абаһан социалис уялгануудаа бэелүүлхын түлөө шангаар тэмсэжэ эхилбэ. Коммунист А. И. Ивановой даадаг ажахын тоосоондо ороһон шубуушадай бригада мүнөө 15 мянган үндэтэ гүрэндөө худалдаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ бригада, фермэнүүд дээгүүр социалис мүрысөөн үдэр бүри эршэтэжэ, малшаднай болохоёо байһан КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ пленум, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые ажалай һайн бэлэгтэйгээр угтажа байна.

Ж. Гармаев,
Курумканай совхозой директор.

Баргажан.

МАРТЫН 18-ДА— КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБ

Модо бэлэдхэлэй Кокэгэй пунктынхид Шулуутын леспромхоз соогоо эгээл түрүүлэн февраль һарынгаа түсэбые дүүргэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ мүрысэһэн модошод мартын 18 болотор кварталайнгаа түсэбые дүүргэхээр оролдоно.

Пунктын мастерска олон участогууд, комплексно бригаданууд, халаануud даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Мастернууд Валентина Тихонова, Валентина Ширшова, Валентина Рахманина, Евгений Донин, Степан Матвеев, Тауджер Могутдинов, Семен Болдин гэгшэдэй участогуудай модошод бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана.

— Февральда һарынгаа түсэбһөө гадуур хоёр мянган кубометр модо үлүү ехээр бэлэдхэжэ, доодо складта зөөхэ уялга абаһан байгаабди, тэрэнээ дүүргэжэ шадаабди, — гэжэ пунктын начальник нүхэр Пруидзе хөөрэнэ. Тиихэдээ шпала хюрөөдэгшэд мартын түсэбөөр ажаллажа, долоо мянган шахуу шпала бэлэдхээ.

С. Тюлюкин.

ҮНЭН ЗҮРХЭНҺӨӨ ҺАЙШААНА

...ндэнэр гайхамшагта үе сагта ажаһуунабди. Хаанашье ошоходо ажалша, малша зон агууехэ партиингаа коммунизм байгуулха Программа, КПСС-эй ЦК-гэй углөөдэр нээгдэхэеэ байһан Пленум тухай хөөрэлдэнэ, үнэн зүрхэнһөө һайшаана. Ажалша зоной эдэбхи үүсхэлые, урма зоригые түбхын түрүүндэ коммунистнууд бадаруулха уялгатай.

Колхозоймнай партийна эхин организаци 42 коммунистһаа бүридэнхэй. Эдэмнай горьтойхон хүсэн ааб даа. Теэд энэ хүсые зүбөөр хүтэлбэрилбэл, ехэ юумэн хэгдэхэ, бүтээгдэхэ бшуу. Партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула партком хамагай түрүүн коммунистнуудые харюусалгатай ажалда зүбөөр хубаарилан табиһан юм. Жэшээнь, мүнөө мал ажал дээрэ 14 коммунист ажаллана.

Хуушанай коммунист Цырендоржо Бадмаев малай гүүртые даагшаар табигдаа һэн. Тэрэнэй хүтэлбэри доро гүүртын малшад 1961 ондо горьтойхон амжалта туйлаа. 100 үнеэн бүриһөө 80 тугал абажа, хэлэһэн үгэдөө хүрэһэн юм. 1962 ондо тус гүүртын малшад 100 үнеэн бүриһөө 90 тугал, нэгэ үнеэнһээ 1000 литр һү һааха гэһэн уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхын тула аһан шадалаараа ажаллана. Мүнөө тэдэнэр 100 шахуу тугал абаад байна. Һаалишад П. Аврамова, Д. Норбоева гэгшэд 1961 ондо даажа абаһан 25 үнеэдһээ 23—23 тугал абажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн юм. Мүнөө нүхэр Бадмаевай хүтэлбэрилдэг гүүртынхид ажахын тоосоондо орожо эхилэнхэй.

Коммунист Лопсон Чимитов залуу мал түлжүүлхэ фермэдэ эльгээгдэһэн юм. Нүхэр Чимитовэй хүтэлбэри доро тэндэ горьтойхон хүдэлмэри хэгдэнэ. Тус фермын малшад малаа булшантайгаар ондо оруулхын тула угаа оролдосотойгоор ажаллана: намарай һарануудта бурүүнуудайнгаа толгой бүрине 800—900 граммаар, үбэлэйшье хүйтэндэ 500—600 граммаар нэмээжэ шадаа.

Мал адуулагша Ш. Бабалаев олон жэлэй туршада мяханай малай гүүртые даадаг. Тус гүүртын малшад малайнгаа шэгнүүр сүүдхэдээ ехээр нэмэдэг болонхой: үнгэрһэн 2 һарэ соо бүрүү бүхэнэй шэгнүүр 900—1000 граммаар нэмээжэ, колхоз соогоо түрүү һуури эзэлээ.

Хүдөө ажахын продукт бүри ехээр абахын тула түбхын түрүүндэ колхозойнгоо малда гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэхэ угаа шухала ха юм. Тиимэһээ партком энэ асуудалда анхаралаа табидаг болоо. Жэшээнь, луговод, үнинэй коммунист нүхэр Ч. Балуев хэдэн зуугаад гектар сабшалан үтэгжүүлжэ, гектар бүриһөө нёдондо 20—25 центнер үбһэ хуряажа абаа һэн. Тэрэ нүхэрэй дүй дуршалые үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ерэхэ жэлдэ фермэ бүхэнэй хажууда 300 гектар сабшалан үтэгжүүлхэ түсэбтэйбди. Малшад болон луговодууд тэндээ шэбхэ ехээр гаргажа эхилэнхэй.

Түрэл партиингаа XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые ажалша зондоо тайлбарилан ойлгуулха талаар лекторнуудэй бүлгэм эмхидхэгдэһэн юм. Һүүлэй үедэ бүлгэмэй гэшүүд 30 гаран лекци уншаа. Жэшээнь, лекторнууд Е. З. Янтутов, М. Ш. Дымпилов, Ю. А. Цыбенов, Д.Б. Охинов гэгшэд малшадай дунда һонирхолтой лекцинүүдые саг үргэлжэ уншажа байдаг.

Мүнөө 3 семинарта, 8 кружогто 300 гаран коммунистнууд, комсомолшууд болон бэшэшье эдэбхитэд КПСС-эй XXII съездын материалнуудые шудална. Илангаяа коммунист нүхэр Д. Гонгаровой хүтэлбэрилдэг кружогойхид съездын материалнуудые гүнзэгытөөр шудална.

Партийна эхин организациин ябуулһан эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд ямар бэ? Манай колхозойхид 1961 ондо 2275 центнер мяха, 6487 центнер һү худалдажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 93 хурьга, 100 үнеэд бүриһөө 68 тугал абаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын 5-да нээгдэхэ Пленум бүхы арад зоной дунда ажалай болон политическэ угаа ехэ дэбжэлтэ бадаруулаа. Тиимэһээ манай колхозой ажалшад КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые ажалай бэлэгээр угтажа байна: 890 центнер мяха гүрэндэ худалдажа хахад жэлэй түсэб дүүргээбди.

Тарялангай 100 гектар бүриһөө 75 центнер, эдлүүриин бэшэ 100 гектар бүриһөө 16 центнер мяха абаха гэһэн партиингаа табиһан зорилгонуудые 1964 ондо бэелүүлхээр хараалнабди.

Манай ажахыда дутуу дундануудууд үшөөл ушарна. Жэшээнь, ниитын малда гүйсэд хүрэхэ тэжээл жэлһээ жэлдэ бэлдэгдэнэгүй. Тиимэһээ жэл бүри олон толгой мал гарзална. Ушар иимэһээ хүдөө ажахые зүбөөр хүтэлбэрилхэ гээшэмнай шухалын шухала асуудал болоно бшуу. КПСС-эй ЦК-гэй Пленум дээрэ тус асуудалай саг болзор соогоо табигдаһаниинь маша зүб ха юм.

Э. Жалсанов,
Закаменай «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь.

БУЛШАНТАЙГААР ҮБЭЛЖҮҮЛХЭБДИ

Шахан таргалуулха малай гүүртэдэ адуулагшаар ажалланаб. Хамтадаа 228 хашараг харууһалнабди.

КПСС-эй түүхэтэ XXII съездын шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ 560 центнер мяха абажа, түрэл орондоо тушааха түсэбтэйбди. Манай гүүртэдэ залуу малнууд түхэреэн жэл соо шахан таргалуулагдаад, гүрэндэ худалдагдадаг юм. Гүүртэмнай үнгэрэгшэ жэлэй хоёрдохи хахадта эмхидхэгдэһэн аад, 1961 оной гурбадахи, дүрбэдэхи кварталнуудта хамта 300 центнер тарган мяха гүрэндөө үгөө.

1962 онойнгоо түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ямар ажал бүтээжэ байнабта гэхэдэ иимэ, 228 хашарагаймнай 65 толгойнь шахан таргалуулагдажа, байгша оной хоёрдохи кварталда гүрэндэ тушаагдаха ёһотой. Шахан таргалуулагдажа байһан бүлэг хашарагууд тусхай рационой ёһоор тэжээгдэнэ. Жэшээлхэдэ, 2,5 центнер шэгнүүртэй малда нэгэ килограмм талха бусалһан уһанда худхажа, эһээгээд үгэдэг байнабди. Иимэ эһээбэри түхеэрхэдэ тиимэ ехэ орёо ажал бэшэ. Дулаахан гэртэ хэдэн торхо, һаба соо талха тарьянай зүйл халуун уһанда худхаад, 3 үдэр байлгахадамнай малда уулгаха эһээбэри бэлэн болодог. Тэрээнһээ гадна хашараг бүхэндэ 12 килограмм силос, 3 килограмм үбһэ, һолоомо дуран соонь үгтэнэ. Ондоо тэжээл манда байхагүй. Теэд малые шадажа харууһалха хэрэгтэй бшуу. Саг сагтань уһалаад, эдеэлүүлээд, минеральна тэжээл үгэлсөөд байхада мал эли бодо түлжэдэг таргалдаг юм.

Фермэ дээрэмнай тэжээл буйлуулха кухня бии. Малаа бүлеэдхэһэн уһаар уһалнабди. Кормокухниһаа эһээгдэһэн тэжээлые тусхай резинэ соргоор дамжуулан, малдаа үгэнэбди. Энэмнай ажалыемнай нилээд хүнгэдхэнэ.

Малые һайса тэжээхын хажуугаар, зүбөөр харууһалжа, хаража шадаагүй һаа, хамаг ажал ямаршье аша туһагүй хосорхо бшуу. Илангаяа үбэлэй, хабарай үедэ мал харууһалгада гол анхаралаа табинабди. «Үбһэ тэжээлээр дутаанагүйбди, теэд малнай туранхай зандаа байха юм» гэжэ зарим малшадай гомдохо дуулдагша. Тэдэнэй харууһалжа байһан мал яндан хүйтэн газарта хонодог, аргал шабааһанъ гэжэ торжо унахаар байдаг. **«Үргэн доронь — үбһэ, үбдэг доронь — хохир»** гэжэ арад зон дэмы хэлсэдэггүй. Тиимэһээ малдаа үнжөөд лэ дэбисхэрыень һэлгэжэ байдагбди.

Тиихэдэ малайнгаа тарган туранхайе, наһыень хараадаа абажа, бүлэг бүлэгөөрнь хубаарилаад, зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалдаг, эдеэлүүлдэг байнабди. Бага наһанай малые, илангаяа, һайнаар харууһалха хэрэгтэй.

Гүүртэ дээрэхи хамаг ажалаа: үбһэ тэжээл зөөхэ, буйлуулха, уһа халааха болон бусад ажалаа бидэ өөһэдынгөө хүсөөр бүтээнэбди. Саашадаа өөһэдынгөө хүсөөр малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэхэ болоод, гүүртэдэ хамаатай ажалые дууһан хэхэ байнабди. Мүнөө манда техникэ аргагүй хэрэгтэй. Колхозой правлени манай эрилтые хангаха бээ гэжэ найдагдана.

Мүнөө малаймнай үбэлжэлгэ бараг һайн үнгэржэ байна. Бурүү, хашарагууднай тобир таргануud, юрэдөөл, хашарагаа хабирга зузаантайгаар бурүүдаа булшантайгаар үбэлжүүлжэ, хэлэһэндээ хүрэхэмнай лабтай.

Г.-Д. Банзаракцаев,
Кяхтын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой шахан таргалуулха малай гүүртын ахалагша малшан.

...рэтэд нэрээ ...нэрлүүлнэ

...совхозой гурбадахи ...һаалишад абаһан уял...нэрэтэй түрэтэйгөөр ...түлөө үнэн зүрхэн... Гутай нютагай ...һаалишад Цыпилма Дон... Цыпилма Степанова гэг...рь, февраль һарануудта ...лөө. Нүхэр Дондокова ...һаадаг, толгой бүри...һарьда 250 литр, тиихэ...нь үнеэн бүриһөө 227 ...һааһан байна.

И. Ткачев.

ЭНЭЛ ДАА АША ҮРЭНЬ

Мухаршэбэрэй „Знамя Ленина" колхозой Дымбрыл Реторовой ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригадын ажал тухай

ТҮГЭНЭ, Хонхолын үргэн уужам тала дайда гүнзэгы саһаар хушагданхай, абяа шэмээгүй, үбэлэйнгөө бүхэ нойроор нойрсожо байһандал үзэгдэнэ.

Теэд энэ арайшье тиимэ бэшэ. Эндэхи малшадай бригада, фермэ, гүүртэнүүдээр ябаа һаатнай, хаа хаанагүй эршэтэ шанга ажалай долгин эбхэрэн бурьялжа байхал. Мүнөө малай үбэлжэлгэ, түл абалгын тон харюусалгатай халуун хүдэлмэриин хаһа түлэг дундаа ябана. Байгша оной түрүүшын кварталда аймагай хонишод хамта 70 мянган хурьга түлжүүлхэ зорилго урдаа табинхай.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хонишодой ажалда нилээд ехэ шэнэ хубилалтанууд болоо. Нёдондонһоо хойшо хонишодой олонхи бригаданууд ажахын тоосоондо орожо, хүдэлмэреэ шэнэ гуримаар эмхидхэнхэй. Мүн түлөөһэшье һайнаар абадаг болоо. Тэдэнэр мүнөө малдаа үбһэ тэжээлыень өөһэдөө бэлэдхэжэ, байра байдалыень заһабарилна, даажа абаһан сабшалан, таряалан дээрээ наг шэбхэ гаргана. Эгээл гол юумэнь гэхэдэ, хонишод урдынхидаал хони, хурьгадаа толгой тооложо ондо оруулаал һаа, түлөөһэ абаха бэшэ, харин һайн шанартай мяха, ноосо ехээр үйлэдбэрилхэдөөл түлөөһэ һайса абадаг болоо.

Ажал хүдэлмэриие шэнэ гуримаар эмхидхэхэдэ али тухай ашатай үрэтэй байһаниие «Знамя Ленина» колхозой үнинэй хонишон Дымбрыл Реторовой даадаг бригадынхидай туйлаһан үрэ дүн дээрэһээ харуулжа болоно. Энэ бригада тиимэшье айхабтар ехэ, бултанда мэдээжэ болохоор амжалта туйлаһан бэшэ, жиирэй дундуур бригадануудай нэгэн юм.

Тэдэнэр Түгэнын голдо Номто Шэбэрэй адаг гэжэ газарта байратай. Бригададань 1117 хонид, тэрэ тоодо 725 эхэ хонид даалгагданхай. Мүн тэндэнь 800 томо хонидой байха нэгэ байра, хажуудань үшөө 600 хонидой, 300 хурьгадай байха нэгэ-нэгэ шэнэ байра, хонишодой өөһэдынь һууха гурбан багашаг гэр баригданхай. Эндэ хамта 7 хүн хүдэлнэ. Бригадир Дымбрыл Реторовой хажуудань өөрынь хоёр басагад: Роза, Һамажап, Пунсыг гэжэ хүбүүниинь, мүн хонишод Чимит Дымбрылов, Бадмажап Аракшеев, Дулгаржап Батуева гэгшэд ажалладаг.

— Нэгэ амин, хуу түрэл түхэм зон байхадаа бүришье һайн гээшэ ха гэжэ һанагшаб. Ажал дээрээ, хаанашье ябахадаа ши, би гэлдэжэ байдаггүйбди, булта эбтэй эетэй хүдэлдэгбди,— гэжэ бригадир нүхэр Реторов хөөрэнэ.

Нёдондо жэлэй эхеэр энэ бригадада 35,5 гектар таряалан, 52 гектар сабшалан, 1500 га бэлшээриин газар таһалжа үгтөөд, тэндэһээ үбһэ тэжээлээ бэлдэхэ болон бүхы хүдэлмэреэ хэхынь тула 5 мори, үбһэнэй косилка, тармуур гэхэ мэтэ бусад тоног зэмсэг, тэргэ шарга даалгагдаһан байгаа.

Уридшалан баталагдаһан даабариин ёһоор бригадынхид үнгэрэгшэ жэлдэ хамта 183 центнер хонинойи мяха абаха, 49,2 центнер ноосо хайшалха, зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлхэ, мүн даажа абаһан таряалан, сабшалан дээрэһээ бүхыдөө 781 центнер үбһэ, 781 центнер зелёнко хуряажа абаха, 50 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ даабаритай байһан юм. Жэлэй дүүрээд байхада тэдэнэрэй хэһэн хүдэлмэриие согсолжо үзэхэдэ, хамта 147 центнер хонинойи мяха абажа, 53,9 центнер ноосо хайшалаа. Тиихэдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 80 хурьга түлжүүлээд, 886 центнер үбһэ сабшажа бэлэдхээ, 850 центнер зелёнко хуряагаа. Гадна 48 центнер набша намаа бэлэдхэжэ абаа һэн.

— Мяха абаха, хурьга түлжүүлхэ түсэб, уялгамнай юундэ дүүрээгүйб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ үбһэ тэжээлээ өөһэдөө бэлэдхээгүй дээрэһээ тэрэмнай дутамаг байгаад, хонид ехэ туража ондо ороо һэн,— гэжэ бригадир хэлэнэ.

Тиибэшье эдэнэр ноосо абаха, үбһэ, тэжээл бэлэдхэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Тэрэнэлэн хүн бүхэнэй хэһэн ажалай бүтээсэ эрид дээшэлээ. Жэшээлхэдэ, тус бригада 1960 ондо 110 центнер хонинойи мяха абаа гэхэ гү, али хүн бүхэнэй 20 центнер мяха абаһан байбал, нёдондо хүн бүхэн 26 центнер мяха абаһан болоно. Мүн 1961 ондо бригадын хонишон бүхэн ноосо, үбһэ тэжээл ехэ абаа гээшэ. Хэрбээ урзанда хонишон бүхэн 57 центнер үбһэ, 14 центнер зелёнко бэлэдхэжэ, 6,2 центнер набша намаа суглуулаа һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ энэ хүн бүхэндэ абажа үзэбэл 126 центнер үбһэн, 121 центнер зелёнко хуряагдажа абтаад, 6,8 центнер модоной набша намаа бэлэдхэгдээ юм. Бэлэдхэгдэһэн бүхы үбһэ тэжээлынь хони, хурьгадтань бардам хүрэхэ юм.

Иигэжэ хүдэлхэдөө хонишод түлөөһэ ямараар абаа гээшэб? Үнгэрэгшэ жэлдэ хонишон бүхэн хэһэн ажалайнгаа түлөө һара бүри дунда зэргээр 42 түхэригһөө 62 түхэриг хүрэтэр хүлһэ абадаг байба.

Байгша ондо бригадынхид үнгэрһэн жэлэйнгээ алдуу дутуунуудые нарижаар хаража, шэнжэлжэ үзөөд, ажахынгаа тоосооной гуримые бүри һайжаруулан хэрэглэхээр шиидээ. Бригададаа 7 хүн хүдэлжэ, 255 центнер хонинойи мяха абахадаа, тэрэнэйнгээ центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэнгые 43 түхэригһөө дээшэ болгохогүй, 61,4 центнер ноосо хайшалжа, центнер бүхэнэйнь өөрынь үнэ сэнгые 250 түхэригһөө дээшэ гаргахагүй, мүн зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаха гэхэ гү, али хамта 652 хурьга түлжүүлхэ даабаритай. Жэлэй һүүлдэ 1500 хонитой, тэрэ тоодо 652 эхэ хонитой, 200 түлгэтэй, 652 хурьгатай байха ёһотой.

Энэ жэлдэ бригадынхидта 40 га таряалан даалгагдажа үгтөө. Тэрэнэйнь 3 гектарта кукуруза, бэшэндэнь горох овёс хоёр холигдожо таригдаад, намар эртэ хуряагдажа абтаха юм. Сабшалангайнь газар 10 гектараар үргэдхэгдэжэ, хамта 40 гектарта хүргэгдэхэ, тиихэдэ бэлшээринь нёдондонойхёороо үлэхэ байна. Хонишод өөһэдынгөө хүсөөр таряалангаа үтэгжүүлжэ, уһалжа, га бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ кукурузын ногоон эшэ набша, 20 центнер горох овёсой холисотой үбһэ, мүн хээрын сабшалангай га бүриһөө 15 центнер үбһэ ногоо хуряаха зорилго урдаа табинхай. Тиигэжэ бүхы 1500 толгой хони, хурьгадтаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ байһаниинь лабтай.

— Мүнөө жэлдэ өөһэдөө, барилгын модо шулуу бэлдээд, 800 хонидой хашаа барижа, 25 гектар сабшалангаа хорёолоод, өөһэдтөө һайн типовой гэр барижа, досоонь улаан булан түхеэрхэбди,— гэжэ хонишод хөөрэлдэнэ.

Жэлэй эхинһээ хойшо түл абалга түлэг дундаа ябана.

Мүнөө 600 һайса гаран хурьгад абтаад, нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Энэл даа ажахымнай тоосооной аша үрэнь.

Г. Щепин,
аймагай «Вперед» газетын редактор.

Мухаршэбэр.

...РИН НЯГТААР...

...й Иванович Вылков ...портын 6-дахи ажа...дахи жэлээ хүдэл... ...жолоошодой нэгэ...онхой.

... автомашинаар ...шэрэхэ зуураа, даа...до үлүүлэн дүүргэнэ. ...ков ажалдаа нарин ...ынгаа урда маши...ар шалгажа үзэдэг, ...инень шангадхаха ...гэжэ тодорхойллог, ...харууһа һайнаар ...

Гадна нүхэр Вылков ашаа шэрэлгын үнэ сэнгые химдаруулха гэжэ оролдодог. Иигэжэ энэ залуу нүхэр ашаа шэрэхэ январь һарын даабари 177 процент дүүргэхэдээ, үнэ сэнгыень 30 процентээр доошолуулаа. Мүн февраль соо даабаряа ходо үлүүлэн дүүргээ.

Бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг залуу жолоошондо һаяхан коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ олгогдоо.

И. Сокол.

ЗАПОРОЖСКО ОБЛАСТЬ. **Розовско районой Кировэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин солото һаалишан Социалис Ажалай Герой Екатерина Запорожченко үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 4.500—5.000 килограмм һү жэл бүри һаадаг байгаа. Тэрэ 46 һүтэй үнеэдээ хоёр залуу һаалишадта һаяхан дамжуулжа үгөөд, 30 гунжа даажа абаа. Залуу үнеэдһээ мүнөө жэлдэ тус бүриһөөнь 3.500 литр һү һааха уялга Е. Запорожченко абаһан байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. Запорожченко (баруун гарһаа). Кировэй нэрэмжэтэ колхозой залуу һаалишан комсомолка Е. Балушко.**

ТАСС-эй фотохронико.

АРАДАЙ ЁҺО ЗАНШАЛ ТУХАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

БУРЯТ ТҮРЭ ГУРИМШУУЛХААР БОЛОО!

Иимэ һанамжанууд һүүлэй үедэ газар бүхэндэ шахуу гарадаг болонхой. Урданай түрын удамарша ябаһан буурал толгойто үбгэд, хүгшэдөөршье, дайнай хүндые дабажа гараһан дунда үеынхидтэйшье, мүнөө үеын залуушуулааршье дуу тараласахада, мүнөө үедэ боложо байһан түрэмнай тогтонижорюо, ёһо гурим болоо, саашадань хубилгаһанай, һайжаруулһанай хэрэггүй гэжэ хэлэхэ хүн олдохогүйшэг байна. Энээнһээнь уламжалан бодоходо, үдэрһөө үдэртэ үрнин хүгжэжэ байгаа манай саг байдалда дүүрэн тааража шадаадүй, дутуу дунда зүйлнүүд, барга сагай үлэгдэлнүүдшье байжал байхадаа болоо.

Түбхын түрүүндэ түрэ гээшэмнай ганса түрэ хэхэеэ байһан хүбүүн басаган хоёрой, түрэл түрхэмүүдэй хэрэг бэшэ, харин совет олониитын тон шухала асуудалнуудай нэгэн гэжэ ойлгосохо ёһотой болонобди. Энээнһээ урда манай советскэ, партийна, комсомолой ба профсоюзай зургаануудай зүгһөө түрын хэрэгтэ багаар анхаралаа хандуулдаг байһаниинь элитэ. Түрые гуримшуулхын тулада шармайн оролсохо ёһотой байһан манай этнографууд мүнөө болотор өөһэдынгөө эрдэмэй ёһоор үндэһэлһэн дурадхал, һанамжануудые хэлээдүй. Тиимэһээ үргэн ехэ хэлсээ хэжэ, үндэһэнэйнгөө түрые гуримшуулха, үнэн харгыдань оруулха саг тулажа ерээ.

Энэ шухала асуудалаар өөрынгөө нэгэ хэды һанамжануудые хэлэхыемни зүбшөөгыт!

Һүүлэй дүшөөд жэлые абажа хараа һаа, бурят арадай ажабайдалда асари ехэ хубилалта болоһон байна. Гушаадшье оной гүнзэгы хубилалта абаад үзыт! Хүдөө тала нугаар таража тархиржа һууһан айлнууд нэгэдэжэ, хамтын байдалтай болоо. Үмсын таруу байдалтай байхада бии болоһон ёһо гуримуудай үндэһэн задаржа, бутаржа эхилээ һэн. Тиихэтэй хамта шэнэ ёһоной ажабайдалай, мүн ухаан сэдьхэлэй ёһо гуримууд дэлгэрээ. Ажаүйлэдбэриинишье, гэр байрынишье, хубсаһа хунарайшье, эдеэ хоолойшье, соёл болбосоролойшье, юрэ алишье талаһаань абаад, жэшээд хараа һаа, хэлэшэгүй ехэ һэлгэлтэ болоо. Модон соошхоһоо мүнөөнэй хүсэтэ трактор хүрэтэр, һэеы гэрһээ олон сонхотой, сэбэр гэрнүүд хүрэтэр, ганса нэгэ монголшо хүнһөө үргэлжын һургуули, соёл болбосорол хүрэтэр г. м. хубилалтануудые тооложо барахаар гү? Эдэ бүхы хубилалтанууд хүнэй ажабайдалда туһатай, хэрэгтэйһээ гадна, һайн һайханай, уран һайханай журамаар болоно. Тиигэжэ манай арадай уран һайханай, эстетическэ мэдэрэл гээшэ ехээр хубилһан байха юм. Жэшээлхэдэ, урданай сагта зүүн бурядууд уһа саһанһаа холо, хуурай добо газар бэдэржэ һуудаг, ая гангаар бүрхөөһэн тала дайдые магтадаг, дууладаг байгаа һаа, мүнөө уһа горхоной эрьеэр байра байдалаа түхеэрхые оролдодог болоо; хабарай сагые хубхай хуурай гэжэ муушалдаг, тэрэнһээ зүрхэсэдэг, намарые һайхан, баян саг гэжэ магтадаг байгаа һаа, ажабайдалай нүлөөгөөр, ород арадай заншалаар «хабарай саг—инаг дуранай үе» гэжэ залуу, дунда үетэн тоолодог болоһон, поэдүүд алтан гургалдайн шэнгэн аялга һайшаан бэшэдэг болоһон үетэй. Бурядай дуун бүхэндэ шахуу дайралдадаг, магтуулдаг морин эрдэни хойшоо таража, арадай зүрхэндэ мүнөөнэй техникэ нэбтэрэн ороо. Моринной һуурие трактор, комбайн, мотоцикл, машина, автобус, поезд, самолёт эзэлээ. Хүнэй гоё сэбэрыешье, муухай һайханиисшье илгаха уран һайханай мэдэрэл гээшэ нилээдгүй ехэ хубилалтада орожо ерээ бэшэ аал? Манай арадай уран һайханай мэдэрэл гээшэ түрүү хүн түрэлтэнэй, илангаяа ород арадай уран һайханай мэдэрэлтэй нэгэдэжэ, хамтын харгыгаар холые зоринхой. Хэрбээ урдань буян нүгэл хоёрой үндэһөөр һайн муу илгадаг байгаа һаа, мүнөө коммунизм байгуулха хэрэгтэ туһатай, туһагүйһөөнь боложо илгаруулнабди.

Тиигээд мүнөө үедэ боложо байдаг түрэмнай манай урагшаа айхабтар түргэн дабшаһан байдалда таарана гээшэ гү, али үгы гү? Манай һанахада, мүнөө үедэ тогтонижоржо байһан түрэ нилээд ехэ дутагдалтай байна. Гол дутагдалынь юуб гэхэдэ, үгытэй болоно. Үгытэй!? Зарим нэгэн маргажа болохо, хэды шэнээн ехэ бэлэг сэлэгтэй, баян түрэнүүд болоно гээшэб? Яахадаа тэнтэ үгытэй болохо болошоо юм? Урданшье иимэ юумэ байгаагүй юм! Үнэхөөрөөшье эдихэ эдеэнэй талаар абаа һаа—стол нахиима, ууха архиин талаар абаа һаа—хэдэн хайрсагаар тооломо, бэлэг сэлэгэй, зөөри хогшолой талаар абаа һаа—хүбүүн басаган хоёрые буламаар, тэдээн соогуур хоргодуулжа наадуулмаар баян түрэ болодог болоо. Энэнь һайн гэхэдэ һайн, баян гэхэдэ баян, манай арадай олзотой, омогтой, баян болоһоной тэмдэг. Теэд энэнь эрхим баян гү, адаг гү?

Мүнөөнэй түрые «үгытэй» гэхэдээ бидэ нүгөө талаһаань, эрхим баянай талаһаа хэлэнэбди. Түрэ дээрэ архи бэлэг хоёрһоо ондоо, хүнэй ухаан бодол, сэдьхэл зүрхэ уяруулмаар, баяжуулхаар, сэнгүүлхээр, гэрлэжэшье байһан хүнүүдтэ, түрэдэ хабаадалсаһаншье зондо һургаал, ажабайдалдань туһатай, хүнэй сэдьхэлэй хүнэһэн болохоор, наһаараа марташагүй ямар тиимэ юун болоноб? Тиимэ юумэ һанахань бэрхэтэй, энэ талаараа манай мүнөөнэй түрэ ехэл үгытэй байна.

Урданай бурят түрые абаад үзэгты! Урданай түрэ тэрэ үеынтөө байдалда алишье талаараа тааранги, хэдэн зуун жэлэй турша соо үеһөө үе дамжажа ерэһэн өөрын хуулитай, ёһотой, журамтай байгаа. Урданай түрые ехээр удхалаад, уудалаадшье яалай, энээхэн заахан статья соо. Хэрбээ һонирхоһон хүн байгаа һаа, С. П. Балдаевай «Бурятские свадебные обряды» гэжэ 1959 ондо номой хэблэлэй гаргаһан ном соо газар газарай урданай түрын ёһо гурим тухай мэдээнүүдые оложо абаха байха. Юрэ, урданай түрые мүнөөнэй нюдөөр хараха болоо һаа, элдэбын дутагдалнууд, харанхы, барга сагай үлэгдэлнүүд, болбосорһон сагта таарахагүй элдэб янзын гээгдэнги зүйлнүүд байгаа юм бэзэ. Зүгөөр нэгэ хэды арсалтагүй һайн талатай һэн. Ямар? Нэн түрүүшынь һайн тала гэхэдэ, юрын архи уулган түрэ хоёрой хоорондохи илгаань — тэмээ ямаан хоёртол адли байгаа. Урданай түрэ гээшэ юһэн буляалдаатай байһан гэхэ. Эдэ буляалдаануудай гол удхань хадаа хүнэй ухаан бодол, сэдьхэл зүрхэ буляаха, түрые үзэмжэ ехэтэй болгохо гэһэн. Энээнэй тоодо элдэб янза хэлбэриин сэсэ буляалдаан (тэмээ, буха бэдэрхэһээ эхилээд), спортын мүрысөөн (нара буляалдаан, дэрэ буляалдаан г. м.) оролсодог һэн. Энэ хоёр талын буляалдаа, мүрысөө хаража байһан зон ямаршье зүжэг, наада хараһанһаа үлүүгээр зүрхэеэ шэшэрүүлдэг, эстетическэ мэдэрэлээ гүйлгэдэг байһаниинь элитэ. Гадна түрэ дээрэ дуулагдадаг байһан гоё дуунуудые абаад үзыт. Урданайнгаа байдалда таараһан, хүн бүхэнэй зүрхэндэ хадуугдамаар үбгэдэй уран һайхан юрөөлнүүд яагааб?

Урданай түрын эдэ бүхы зүйлнүүд хадаа хүнэй гэдэһэндэ гү, али зөөри зөөшэ сутлуулха ябадалда зорюулагдаһан бэшэ, харин түрүүшын ээлжээндэ, хүнэй ухаа сэдьхэл хүдэлгэхэ, түрын зониие сэнгүүлхэ, хүнэй досоо сэсэг ургуулха үүргэтэй байһаниiень хэн арсахаб? Эдэ бүгэдые хэлэхэдээ урданай түрые бодхоохо, һэргээхэ һанаатайгаар хэлэгдэнэ бэшэ — энэ талань ойлгосотой бэзэ. Мүнөөнэй түрые хайшан гэжэ удхаар баян болгохоб гэжэ һанаатаа зобоһондоо хэлэгдэнэ.

Нэгэ хэды үгөөр мүнөөнэй түрые удхалха болоо һаа, иимэ: гушаад ондо орхигдошоһон бурят түрэ дайнай һүүлээр газар бүхэндэ бага багаханаар дэлгэржэ захалаа һэн. Тиихэдээ тэрэ түрэ нэгэ һаа юрын сайлалга болоод дүүрэдэг, үгы һаа урданай түрын үлэгдэлһөө бүридэһэн нэгэ хайшаашье бэшэ, забһарай, холимог юумэ болошодог байгаа.

Зай, иигээд байхада имагта түрэмнай хайшан гэжэ үнгэрнэб? Бидэ зорюута басага эрижэ ошохо, шарууһа хэхэ г. м. асуудалнуудые орхёод, ганса түрэ дээрэ тогтохоёо һананабди. Хүрьгэ басаганай, хүргэжэ ерэһэн зоной орожо һууһан хойно, нэгэ хүн бодожо ушарынь хэлээд, табаг мэдүүлнэ. Тиигээд хоёр нэгэ духаряа уужа байтар бэлэг эхилнэ... Энээнһээ хойшо түрын дууһатар ганса бэлэг, тэрэ хүн тиимэ юумэ үгэбэ гэһэн дурдалга хүнэй шэхэндэ дуулдажал байдаг. Бэлэг барихадаа хүн шадал шадал соогоо юрөөл хэлэнэ. Түрэдэ һууһан зон хэн ямар бэлэг баринаб, ямар юрөөл хайрланаб гэжэ хараха, шагнаха, шэмээгүй һууха зэргэтэй. Энэ һамбаан соогуур архида хорхойтой зарим нэгэн абяагүйшэгөөр хэрэгээ ябуулжал байха. Бүхы түрын зоной ээлжээ ээлжээтээрээ бэлэгээ барижа дүүргэхэ үедэ түрэшье дүүрэхэ тээшээ болоно. Тараха зон таража, мордохо айлшад мордожо захална. Һогтохо нэгэниинь һогтоһон, үгы нэгэниинь ама халаһан үлэнэ.

Мүнөө үедэ манай республикын бүхы бурят аймагуудаар боложо байдаг түрэ тухай тобшо тэдытээр хэлэхэдэ иимэрхүү.

Согсолон хэлэбэл, мүнөөнэй түрын гол удха хадаа архи бэлэг хоёр болоно. Энэ хоёр хүнэй ухаан бодол, сэдьхэл зүрхэндэ оройдоошье хабаагүй гү, али холуур холбоотой байһаниинь элитэ. Архиишье муу һайниие эндэ дурдаад яалай — энэ хүн бүхэндэ ойлгосотой.

Манай һанахада, танилдаа, нүхэртөө, түрэлдөө мүнхэ дурасхаалай тэмдэг болгон наһанайнь ехэ үдэртэ бэлэг бариха гээшэ тон һайхан ёһо гурим. Дуратай бэлэгээ хүндэ бү бари гэжэ хорихын аргагүй, үндэһэшьегүй. Зүгөөр бэлэг барилгые нэгэ бага гуримшуулха гээшэнь зүйтэй. Түрүүшын ээлжээндэ ямар юумые бэлэг болгожо баридаг юм, барихада тааараха юм? — гээд бодожо үзэхөөр. Стул, самовар, гардин г. м. боро хэрэгсэлэй зүйлнүүд бэлэгтэй тоодо орохо гү? Али хүнэй үе наһаараа дурасхаал болгон абажа ябахаар уран һайханай үндэһэтэй зүйлнүүд таараха гү? (тэдээн дээрээ өөрынгөө юрөөл, нэрэ обог г. м. һиилүүлээд). Жэшээлхэдэ, алта, мүнгөөр, болороор, үнэтэй шаажангаар хэһэн элдэб янзын үзэмжэтэй зүйлнүүд, уран зурагууд, скульптурна хүдэлмэри, һайн альбом болоод номууд г. м. Иимэрхүү юумэ бэлэглээ һаатнай, үтлөөдэрынь гаргаад наймаалжа ябахагүй ёһотой даа. Бэлэг гээшэмнай үдэрэй юумэ бэшэ, наһанай юумэ гэжэ ойлгосохо хэрэгтэй.

Хоёрдохи асуудал — асарһан бэлэгээ хайшан гэжэ түрэ дээрэ барихаб? Энэ баһа шиидхэгдээгүй асуудалнуудай нэгэн. Бэлэг барилга түрын ехэнхи сагые эдинэ, дүрбэнэй гурбан хубииень эзэлнэ гээ һаа, алдуу болохогүй. Энэ тааруугүй байдал. Бэлэгһээ боложо дуун хойшоо түригдэшоо! Дуутүй түрэ дүлии! Һайханаар дуулаһан хамтын дуун хэды гоёб, хэды шэнээн хүнэй зүрхэ долгисуулнаб! Теэд мүнөөнэй түрэ дээрэ ганса нэгэ таһархай удархай дууһаа бэшэ юумэ дуулдахаяа болишоһониинь гэмшэлтэй. Тиихэдэ манай композиторнууд шэнэ ёһоной түрын дуунуудта анхаралаа хандуулхаар болоо.

Мүнөөнэй түрэдэ хүнэй сэдьхэл ухаанда нэмэри үгөө һаа үгэхөөр, боломжотой нэгэ зүйл бии. Юун бэ гэхэдэ — юрөөл. Теэд юрөөлнүүднай ямар удхатайб? Юрэ, хүнүүд бэлэг барижа байхадаа юрөөнэ. Эдэнь хэд бэ гэхэдэ үбгэд, хүгшэд, наһатай зонууд. Дунда үетэн, илангаяа залуу зон юрөөл ехэ хэлэдэггүй—мэдэнэгүй ха. Үбгэд, хүгшэдэй хэлэдэг юрөөлнүүдые шагнахада схэнхинь удхаараа хуушарһан, юрэ «һайн лэ ябагты» гэхэһээ бэшэ, мүнөөнэй залуушуулда тодорхой һургаал болохоор, ажабайдалаа түбхинүүлгын талаар хурса заабари боложо шадахаар бэшэ байна. Үнгэржэ ерэхэдээ гэрлэжэ байһан комсомол-залуушуулые «найма намсарайдал баян, найдан шүхэртэдэл үнэр бологты»,— гэжэ байжа юрөөхэ ябадал али олон гарадаг байна. Энэ юун дээрэһээ болоноб? Манай уран зохёолшод шэнэ юрөөлнүүдые олошоруулхые оролдоногүй. Шэнэ юрөөлнүүдые хургаараа тоолоод хэлэхээр. «Сэргэдэ уяха моритой бологты, ЦК-да һууха хүбүүтэй бологты»,—гэжэ юрөөлэй бии болоогүй байгаа һаань, яаха байһан зонбибди? Энэ асуудалда хамтын анхарал хандуулхаар болоо.

Манай һанахада, бэлэг барилгын түхэл хубилгахаар болоо. Бэлэг барихадаа заатал һаа бүхы түрын зондо мэдүүлһэнэй хэрэг бии юм. гү? Хүбүүн басаган хоёрто юрэл барихада яаха юм? Үгэ хэлэхэ, юрөөл табиха хүн бэлэгтэ хабаагүйгөөр өөрөө хэлэхэдэнь яаха юм? Хүн бүхэнэй бэлэг бараад, үгэ хэлэлгэн гээшэ түрын саг эдинэ, тэрэниие һонигүй болгоно. Бэшэлгэтэй һайхан бэлэг гээшэ ганса түрэ дээрэ бэшэ, харин бүхы наһан соонь бэлэглэһэн хүниие һануулжа ябаха ха юм. Хэрбээ бэлэгэй саг бага болгожо шадаа һаа, хүнэй хүхихэ, сэнгэхэ, һайхан дуу дуулаха, дабталтагүйгөөр юрөөл, һургаал, заабари, үнэн зүрхэнэй үгэ хэлэхэ саг ехэ гаража үгэхэ байгаа. Хүнэй ухаан зүрхэндэ хабаатай шэнэ ёһо гурим, һонирхолтой зүйлнүүдые нэбтэрүүлжэ болохо байгаа. Энээн тухай бодохо шухала.

Мүнөөнэй түрын үшөө нэгэ дутагдал тэмдэглээ. Түрэдэ ерэһэн зонууднай хайшан гэжэ һуудаг бэ? Урданай түрэ дээрэ айл боложо байһан хүбүүн басаган хоёрые хүндэлдэг ёһотүй һэн, түрын дүүрэтэр хүбүүн гүйжэ гараха г. м. Мүнөө тиимэ юумэ орхигдоо. Хүбүүн басаган хоёрнай үшөөл өөһэдынгөө ёһотой һуури эзэлжэ шадаадүй. Эгээл хүндэтэй газартаа тэдэ хоёрые һуулгадаг, хүндэлдэг боложо шадаадүйбди.

Үндэр наһатаниие хүндэлхэ гээшэ манай үндэһэнэй урданай һайхан ёһо. Энэ ёһо мүнөөшье бии, байхашье зэргэтэй. Түрэ дээрэ үбгэд эрхилжэ, жарыжэ, урданайнгаа ёһоор мүнөөшье һуугаатаяа. Үбгэд, эрэ зон дээгүүр, хоймортo, эгээл хүндэтэй газарта һууна. Теэд хүгшэднай, эмэгтэйшүүлнай, эхэ, эгэшэ, дүүнэр нүхэднай хаана һуунаб? Үүдэн тээшэ обооролдон һуугаатаяа зандаа бэшэ аал? Энэ хадаа урда сагай үлэгдэл, эхэнэр хүниие доромжолдог, хүн гэжэ тоодоггүй үедэ гараһан энэ ёһо мүнөө болотороо аһасалдажа ябаһаар. Эхэнэр хүн адли эрхэтэй болоһоор дүшөөд жэл болоо. Яахадаа манай совет түрэ дээрэ эрэ эхэнэрэй илгаа байха болоо юм? Энэ ёһоор хорёод наһатай хүбүүн үндэр наһатай хүгшэн эхынгээ дээдэ тээ һууха зэргэтэй. Манай һанахада, наһанайнь, хүндэ зэргынь зэргээр үбгэд хүгшэдые холижо һуулгабал зохистой байгаа.

Нютаг нютагай түрэдэ шэнэ зүйлнүүд бага сагаар бии боложо байнхай. Манай этнографууд тэдэниие сутлуулжа, хамтадхажа, мүнөөнэй байдалда алишье талаһаа таарахаар гоё һайхан түрэ эмхидхэхэ тушаа дурадхал оруулха ёһотой. Газар бүхэндэ түрэ ударидагшаар ходо шахуу һунгагдадаг, урданайшье, мүнөөнэйшье түрэ гурим мэдэхэ, хурса хэлэтэй зонууд байдаг. Тэдэниие сутлуулжа, түрэ тухай гарадаг бүхы асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэл ехэ һайн бэлэй. Иимэ суглаае бэлэдхэл ехэтэйгээр эмхидхэжэ шадаа һаа үрэ гараха һэн.

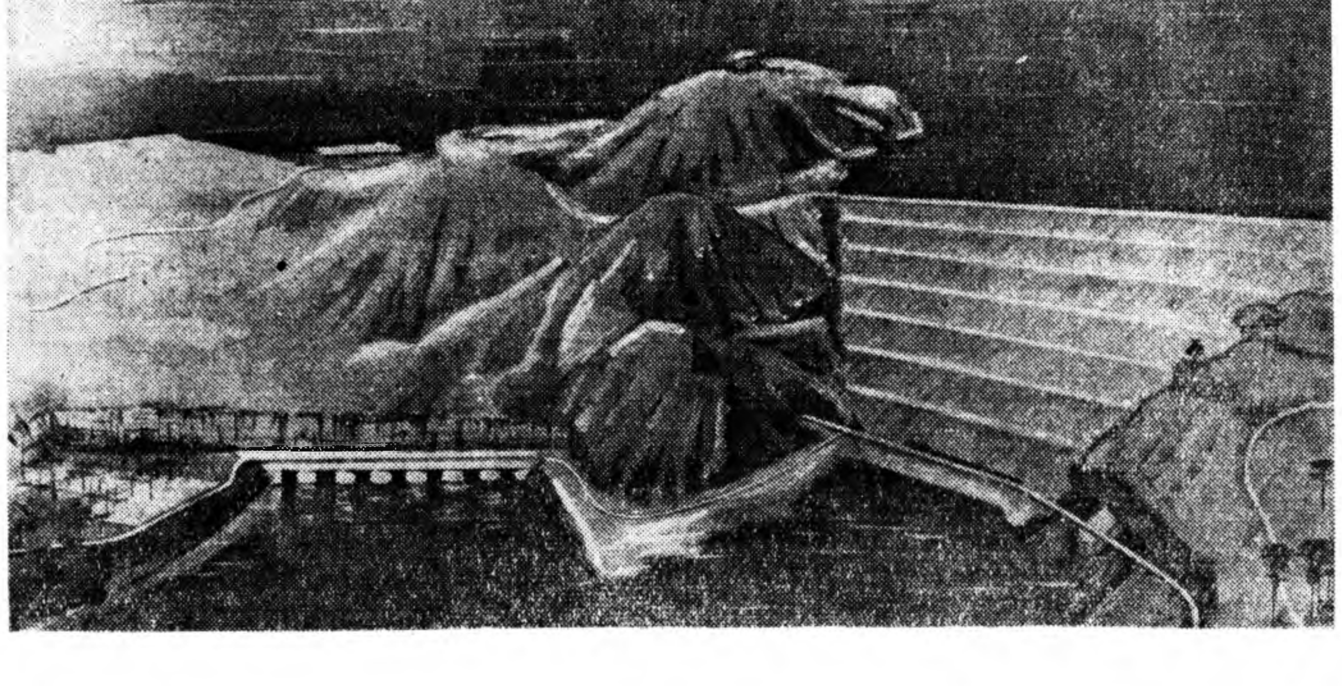
Энэ шухала хэрэгтэ манай олониитын зургаанууд онсо анхаралаа табяагүй һаа, урагшаа ябахань бэрхэтэй. Жэшээлхэдэ, яахадаа сомоной түрүүлэгшэ гү, али сомоной Соведэй депутат түрэ дээрэ гоёор юрөөгөөд, айл болоһоной гэршэлгэ баридаггүй юм? Нэгэ нютагай түрэ дээрэ айл болоһонойхиень юрөөжэ, сомоной Соведэй түрүүлэгшын Совет гүрэнэй талаһаа халуунаар амаршалан хэлээд, гэрлэжэ байһан айлда гэршэлгэ барюулаа һаань, ехэ һайхан һэн ха гэжэ һанамаар.

Түрын һүүл. Энэ баһал шухала асуудалнуудай нэгэн. Эндэ олониитын туһаламжа хэрэгтэй. Гол түрээ гэртэ үнгэргөөд, хэдэн сүүдхэ соо архиданхаар колхозой, совхозой, фермын, бригадын клубта ошожо наада, ёохор, танца, дуу андалдаан г. м. эмхидхэжэ хүхихэ, сэнгэхэ наадахада ядаг юм? Энээниие түрын хоёрдохи хахад болгобол һайн бэлэй. Клубта наада һайнаар эмхидхэхын тулада колхоз, совхозой ударидагшад, комсомолшууд, профсоюзай гэшүүд эршэмтэйгээр оролсохо ёһотой. Клубаа һайнаар бэлдэхэ, шэнэ айлые амаршалһан бэшэг, лозунг, зураг г. м. эмхидхэхэһээ эхилээд ажал ехэ байха. Залуушуулые хүндэлһэн ёһолол, наада юумэ һанажа байжа гаргаха, үндэһэнэй һорёо мүрысөөнүүдые хэхэ... Юрэ энэ нааданда творческоор хандаха.

Мүнөө үеын түрэ хүдөө нютагуудаар һайндэрнүүдһээ, Бурдрамын театрын зүжэгүүдһээ олон дахин болоно ха юм. Хэдэн шэнээн олон зон энээндэ хабаадалсанаб! Тиимэһээ түрые хүмүүжүүлгын ехэ үүргэтэй болгохо гээшэ шухалын шухала асуудалнуудай нэгэн байһаниинь элитэ.

Эдэ бүхы асуудалнуудые ажалшадай суглаанууд дээрэ олоороо хэлсэжэ шиидхээ һаа, өөгүй байха һэн ха.

Гунга Түдэнэй,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Саянай ГЭС-эй — Братска ГЭС-һээ ехэ хүсэтэй шэнэ гидростанциин хаалтын доодо тала иимэ түхэлтэй байха юм. «Гидроэнергопроект» гэжэ институдай мэргэжэлтэд Саянай электростанциин проектые зохёогоо. Станциин барилга һаяар эхилхэ байна. Енисейн эхин багаар, Саянай хүбшын боори шадар энэ станци бодхогдохо. 225 метр үндэртэй, 825 метр утатай томо хаалта нютагай материалнуудаар, гол түлэб шулуугаар бодхогдожо, Енисейн уһанай нюрууе 215 метр хүрэтэр өөдэнь үргэхэ. Тиигэжэ мүрэнэй уһан угаа ехэ далай сөөрэм руу урдан орохо байна. ГЭС-эй машинна отделенн хадые түнхиһэн хүнды соо, газар доро баригдаха, уһан турбинанууд руунь тоннельнүүд соогуур урдажа ошохо юм. Тус бүридөө 840 мянган киловатт хүсэтэй зургаан агрегат гидростанцида тодхогдохоор хараалагданхай. Проектын ёһоор ГЭС таба миллион киловатт хүсэтэй байха, жэл бүри 22 миллиард үлүүтэй киловатт-час электрын элшэ хүсэ гаргаха байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Хилын саанаһ

Н. С. ХРУЩЕВОЙ БЭШЭГ ТУХАЙ
гадаадын оронуудта иигэжэ бэшэгд

ПРАГА. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой Франциин президент де Голльдо, Швециин, Канадын правительствонуудай толгойлогшонорто эльгээһэн бэшэгүүдые Чехословакиин хэблэл түрүүшынгээ хуудаһануудта толилбо.

«Буу зэбсэг хуряаха асуудал бүхы оронуудта хабаатай» гэжэ «Руде Право» газетэ гаршаг хээ. Буу зэбсэг хуряаха асуудал шиидхэлгэдэ бүхы оронуудай хабаадаха шухала байһаниие, энэ шухала удхатай асуудалые зүбшэлгэдэ гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй ехэ үүргэтэй байһаниие Н. С. Хрущев тэмдэглээ һэн. Энээниiень газетэ тобойлгон гаргаба.

ДЖАКАРТА. 18 оронуудһаа бүридэһэн комитедэй хүдэлмэриие правительствонуудай толгойлогшонорой хабаадалгатайгаар үнгэргэхэ тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой дурадхалые эб найрамдалда, эрхэ сүлөөдэ дуратай бүхы хүн түрэлтэн һайшаалтайгаар угтаба гээд Индонезиин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй түрүүлэгшэ Айдит ТАСС-эй корреспондентдэ мэдүүлбэ.

Буу зэбсэг хуряаха тэрэ зүблөөндэ Кеннеди, Макмилланай хабаадалсахаһаа арсаһан ушар юу харуулнаб гэхэдэ, империалистнууд эб найрамдал хамгаалха хүсэлгүй байна. Империалистнууд, нэн түрүүндэ США-гэй хархис этэгээдүүд хүн түрэлтэниие шэнэ дайн байлдаанда оруулха һэдэлгэ гаргана. Өөһэдынгөө хараа шугамые тэдэнэр дэлхэйн арадуудта баадхахын түлөө хархис этэгээдүүдые хэрэтлэнэ. Уласхоорондын байдал шахардуу шанга болгохын, буу зэбсэг ехээр бэлдэхын түлөө бүхы зохихо хэмжээ тэдэнэр абадаг байна.

ЛОНДОН. Советскэ правительствын толгойлогшо Н. С. Хрущевой де Голльдо, Эрландерта, Дифенбейкертэ эльгээһэн бэшэгүүдые Англиин хэблэл үргэнөөр тайлбарилна. 18 оронуудһаа бүридэдэг комитедэй хүдэлмэриие правительствонуудай (гүрэнүүдэй) толгойлогшонорой хабаадалгатайгаар эхилхэ дурадхал Советскэ Союз баһал оруулба гээд тэндэнь бэшэгдэнэ.

«Женевэдэ гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар зүблөөн хэгдэхэ ушартай гэжэ Советскэ правительствын толгойлогшо тэмдэглэбэ» гээд «Дейли Уоркер» газетэ тэмдэглээ. Буу зэбсэг хуряаха хэлсээ баталха тухай 18 гүрэнүүдэй правительствонуудай толгойлогшонорой уулзалга һайн эрхэ байдал бии болгохо гээд «Таймс» газетэ һанамжална.

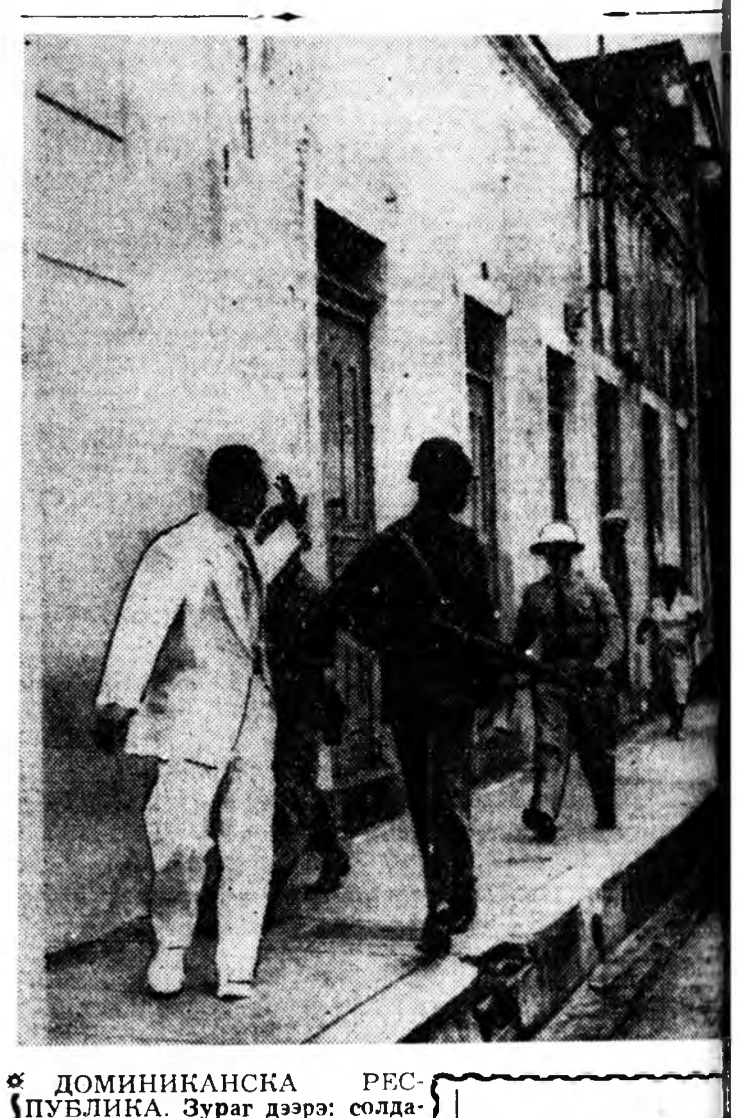
КАИР. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой де Голльдо, Дифенбейкертэ, Эрландерта эльгээһэн бэшэгүүд тухай Каирай газетэнүүд мэдээсэл толилбо.

Буу зэбсэг хуряаха асуудал зүбшэхэ комитедэй хүдэлмэридэ бэеэ абанги оронууд хабаадаха ёһотой гэһэн Н. С. Хрущевой һанамжые олонхи газетэнүүд илангаяа эли тодоор гаргаба.

«Буу зэбсэг ху
далые бүхы дэлх
ной шиидхэхэ хүсэ
нииe Хрущев үшөө
руулба» гэжэ «Ал
зетэ бэшэнэ.

ПАРИЖ, ССС
нистрнүүдэй Сове
лэгшэ Н. С. Хрущ
дент де Голльдо з
шэгтэ Франциин
ехэ анхарал табин
тэ», «Либерасьон»
газетэнүүд тэрэ бэ
сэдөөр толилбо.

Советскэ пра
толгойлогшын де Г
гээһэн бэшэг дар
шэнжэтэй гээд бү
нүүд тэмдэглээ. «
оронууд буу зэбс
тухай асуудалаар
һанамжануудые х
тэй. Юуб гэхэдэ, а
тэдээндэ ехэ хэ
аюул тохёолдуулх
«гэжэ Хрущев то
«Фигаро» газетэ һ
бэшэбэ.

ДОМИНИКАНСКА РЕСПУБЛИКА. **Зураг дээрэ: солдадууд тушаагдаһан патриодые абаашажа ябана.**

ТАСС-эй фотохронико.

КПСС-эй Программа, Устав Индонезидэ толилогдобо

ДЖАКАРТА, мартын 2. (ТАСС). КПСС-эй XXII съездэдэ баталагдаһан КПСС-эй Программа, Устав тусхай брошюра болгогдожо, мүнөөдэр Индонезиин магазинуудта, киоскнуудта худалдагдажа эхилбэ. «Энэ брошюрые Джакартын хэблэл олон хэһэгээр гаргаһан байна».

Бирмэдэ сэрэгэй урбалта хэгдэбэ

ПАРИЖ, мартын 2. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондентын Рангунһаа мэдээсэһээр, энэ һүни тэндэ сэрэгэй урбалта хэгдээ.

Арми хадаа орон доторхи засаг түрые гартаа абаа гээд Бирмын армиин главна командалагша генерал Не Вин мүнөөдэр үглөөгүүр соносхобо. У Ну толгойлогшотой правительствын гэшүүд тушаагдаа. Рангунай үйлсэнүүдээр броневигүүд хинан хаража ябана.

НЬЮ-ЙОРК, мартын 2. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Бирмын премьер-министр У Ну, тэрэнэй кабинедэй гэшүүд хинуул доро байлгагдана.

Гэс Холл ТАСС-эй корреспонденттэй хөөрэлдэбэ

НЬЮ-ЙОРК, мартын 1. (ТАСС). США-гэй Коммунистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн — Гэс Холл ТАСС-эй корреспонденттэй хөөрэлдэбэ. Оронойнгоо баруун хойто районуудаар ябаһан, тэндэ хараһан үзэһэн юумэ тухайгаа Гэс Холл хөөрэжэ үгэбэ. Тэрээгүүр ябахадаа США-гэй Коммунистическэ партиин хараа шугамууд тухай хэдэн арбаад мянган американецуудай урда үгэ хэлэһэн байна.

Ехэ һонирхолтой аяншалгада ябажа ерэгдээ. Үзэл сурталай талаар Америкын залуушуулай, һурагшанарай дунда ехэ хубилалтанууд боложо байна гээд Гэс Холл үргэлжэлүүлбэ. «Марксизм-ленинизм, коммунис хараа бодол Америкын мүнөөнэй һурагшадай ухаалдин болохо арга зэбсэгынь болонхой. Иимэ хараа бодолые тэдэнэр горьтойгоор шудалан үзэхэ хүсэлтэй» гэжэ Орегонско университедтэ үнгэргэгдэһэн суглаанда нэгэ һурагша мэдүүлээ. Тэндэ боложо байһан шэнэ хубилалтануудые энэ ушар элитээр тодорхойлно гэжэ Гэс Холл һанамжалба. Орегонско университедтэ Гэс Холлой үгэ хэлэхэдэ 12 мянган хүн байба. «Коммунистын үгэ хэлэхэһээ арсаһан США-гэй ямаршье университет удангүйл хоёрдохи зэргын университет болошохо» гэжэ тэрэ университедэй президент д-р Флемминг мэдүүлээ. Эндэ Гэс Холлой үгэ хэлэһэнэй һүүлээр олон асуудалнууд һурагдаа. Гол түлэб

социализм, комму
гээшэб, США-да с
хүгжэхэ замые
Штадуудай Комм
парти ямар
барилнаб
ёһоор һу
байха та
гол шухала асууда
гэһэн асуудалнууды
һоо һурагшанар һу

США-гэй Комму
партиин политикы
мын гол үндэһэ һ
элдэб социальна б
тай гүрэнүүдэй ам
зэргэ оршон байха
мые тодорхойлхо г
лэхэдээ оролдооб
Холл тэмдэглэбэ.

Гэхэтэй хамта С
юз тухай буруу
үгтэдэгые бүрил
канецууд ойлго
байна. Советскэ
залуушуул тон
дээнүүдые дуула
гэжэ Гэс Холл
бэ.

Америкын ара
даа һалбаран
һанда энэ аяншал
даа бүрил сэхэр
лооб гэжэ Гэс Хол
дөө мэдүүлбэ.

ГАНЫН ПИОНЕР АЙЛШАД

АККРА, мартын
Ганын пионерскэ
циин уряалаар
шуулай делегаци
Аккра ерэбэ. ВЛ
квагай областной
хоёрдохи секрет
Камшалов тус
толгойлжо ябана.

Совет залуушуу
ци Ганада хори
юм.

Редакт
Ц. Ц. ЦИБУ

Манай адрес, телефо

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина,
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. р
32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийно
пропаганды —24—74, сельского хозяйства и совет
тельства—47-59, промышленности и транспорта,
—35-14, культуры — 34-05, писем и рабселько
отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтер
Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры
АССР.

Н00614. Зак.